

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomi (AMK)

Kevät 2022

Aikuissosiaalityö

Sheyda Ahmadi ja Zahra Ahmadi

MONIKULTTUURI- YHDISTYSTEN NÄKÖKULMIA KOTOUTTAMISEEN

Sheyda Ahmadi & Zahra Ahmadi

MONIKULTTUURIYHDISTYSTEN NÄKÖKULMIA KOTOUTTAMISEEN

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää monikulttuurillisten yhdistysten näkökulmia kotouttamiseen sekä miten sote-uudistuksessa perustettava hyvinvointialue voi hyödyntää kolmannen sektorin järjestöjen työtä maahanmuuttajien kotouttamistyössä. Tutkimus on tehty yhteistyössä Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (VASSO) kanssa. VASSO on maakunnallinen organisaatio ja verkosto, joka kehittää sosiaalialan osaamista ja palveluja.

Toteutimme tutkimuksen laadullisena tutkimuksena. Tutkimusaineistoa keräsimme puolistrukturoidulla teemahaastattelulla. Haastatteluun osallistuivat viisi työntekijää, jotka työskentelevät yhdistyksissä ja kaksi Turun kaupungin työntekijää, jotka työskentelevät kotoutumistyön saralla. Analysoimme aineiston sisällönanalyysimenetelmällä. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys koostui maahanmuuttajien kotoutumisesta Suomeen, kolmannelta sektorista sekä järjestöistä ja osallisuudesta.

Tutkimuksessa selvisi, että yhdistykset edistävät kotoutumista monin eri keinoin. Tärkeimpinä yhdistysten kotouttamistyössä nähtiin palveluohjauksen ja neuvonnan antamista. Toisena merkittävänä työnä nähtiin suomen kielen opettamista ja sitä kautta osallistumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Tuloksissa ilmeni, että monikulttuurissa yhdistyksissä on tietotaitoa monikulttuurillisesta työstä ja kotoutumista nähtiin molemminpuolisena prosessina. Kotiäitien heikkoa mukaan pääsemistä kotoutumisprosessiin nähtiin huolestuttavana.

Tutkimustuloksista tuli esille, että sote-uudistuksen myötä kolmas sektori tulee olemaan vahva palveluiden tuottamisessa, mutta hyvinvointialueiden muodostumista ja sen vaikutuksia järjestöjen rooliin ei pidetty vielä ajankohtaisena asiana. Myös yhdistyksiä nähtiin hyvänä keinona saada yhteyttä maahanmuuttajiin, jotka ovat jääneet yhteiskunnan ulkopuolelle. Tutkimuksista nousi myös esille, että yhdistysten asiakaskunta muuttuu, sillä Suomeen tulee ukrainalaisia pakolaisia.

Tutkimuksen keskeiset tulokset osoittavat, että monikulttuurisilla yhdistyksillä on paljon keinoja saada yhteyttä maahanmuuttajiin. Yhdistysten kautta maahanmuuttajat pääsevät oppimaan suomalaisesta yhteiskunnasta ja kulttuurista, mutta samalla saavat kertoa omasta kulttuuristaan. Yhdistyksillä on paljon hiljaista tietotaitoa, mitä julkinen sektori voi hyödyntää. Sote-uudistusta pidettiin tulevaisuuden asiana, jonka merkitystä on nyt vaikea arvuutella.

ASIASANAT:

Maahanmuuttajat, kotoutuminen, kolmas sektori, yhdistystoiminta, järjestöt, osallisuus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor of Social Services

2022 | 44, 1 page in appendice

Sheyda Ahmadi & Zahra Ahmadi

ASPECTS OF MULTICULTURAL ASSOCIATIONS FOR INTEGRATION

The purpose of this study was to find out the perspectives of multicultural associations on integration and how the new healthcare and social welfare area in the healthcare and social reform can utilize the work of third sector organizations in the integration of immigrants. The study was conducted with the Social Welfare Expertise Center of Southwest Finland (VASSO). VASSO is a provincial organization and network that develops social skills and services.

The study was conducted as a qualitative study. The theoretical framework of the study consisted of the integration of immigrants into Finland, the third sector, and organizations and inclusion. The research material was collected through a semi-structured thematic interview. The material was collected by interviewing five employees working in associations and two employees who work for the city of Turku in the field of integration. The material was analyzed using a content analysis method.

The study found that associations promote integration in many ways. The provision of service guidance and counseling was seen as the most important in the integration work of the associations. Teaching Finnish language and thus participation in Finnish society was seen as another significant work. The results showed that multicultural associations have a lot of knowledge about multicultural work, and integration was seen as a two-way process. The lack of involvement of stay-at-home moms in the integration process was seen as a cause for concern.

The research results showed that with the healthcare and social welfare reform, the third sector will be strong in providing services. Still, the formation of welfare areas and its impact on the role of organizations were not yet considered current. Associations were also seen as a good way to get in touch with immigrants who have been left out of society. The research also revealed that the customer base of the associations is changing, as Ukrainian refugees are coming to Finland.

Key findings from the study show that multicultural associations have many ways to connect with immigrants. Through the associations, immigrants get to learn about Finnish society and culture, but at the same time, they get to talk about their own culture. Associations have a lot of silent knowledge that the public sector can take advantage in their integration services. Healthcare and social reform was seen as a matter for the future, the importance of which is now difficult to guess.

KEYWORDS:

Immigrants, integration, third sector, association activities, organizations, inclusion

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 MONIKULTTUURISTEN HENKILÖIDEN KOTOUTUMINEN SUOMEEN	7
2.1 Eritaustaisuuden määritelmiä	7
2.2 Maahanmuuttajat Suomessa	8
2.3 Kotoutuminen ja kotouttaminen	9
2.4 Akkulturaatio	13
3 KOLMAS SEKTORI, YHDISTYSTOIMINTA JA JÄRJESTÖT	15
3.1 Kolmas sektori	15
3.2 Sote-uudistus ja järjestötyö	16
3.3 Yhdistystoiminta	17
3.4 Järjestöjen rooli kotoutumistyössä	18
4 OSALLISUUS	21
4.1 Osallisuuden määritelmä	21
4.2 Osallisuus ja maahanmuuttajat	22
4.3 Osallisuus ja yhdistystoiminta	23
5 AIEMMAT TUTKIMUKSET MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTTAMISESTA	25
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	27
6.1 Aiheen valinta ja tutkimuksen eteneminen	27
6.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävät	28
6.3 Tutkimusmenetelmä	29
6.4 Haastattelujen toteutus	30
6.5 Aineisto ja analyysi	32
7 TUTKIMUSTULOKSET	33
7.1 Yhdistysten tukeminen kotoutumisessa	33
7.2 Toimivan kotoutumisen käytännöt yhdistyksissä	34
7.3 Kolmas sektori ja sote-uudistus	35
7.4 Kehittämiskohteita kotouttamistyössä	36
7.5 Tulevaisuuden näkymät kotouttamistyössä	38

8 TUTKIMUKSEN YHTEENVETO	40
8.1 Tulosten yhteenveto	40
8.2 Luotettavuus ja eettisyys	42
8.3 Jatkotutkimusehdotukset	43
8.4 Tutkimustyön prosessin arviointi	44

LÄHTEET	45
----------------	-----------

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset

KUVIOT

Kuvio 1. Suomen kansalaisuuden saaneet 1990-2020	9
Kuvio 2. Punaisen Ristin kotoutumiskaari	12

1 JOHDANTO

Tämä tutkimus on toteutettu yhteistyössä Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (VASSO) kanssa. Tutkimuksemme keskeisenä tavoitteena on monikulttuuriyhdistysten näkökulmia kotouttamiseen. Minkälainen rooli yhdistyksillä ja järjestöillä on kotouttamisessa. Miten sote-uudistus näkyy kotouttamistyössä.

Valitsimme tutkimustyöaiheemme sen perusteella, että se on ajankohtainen ja maahanmuuttajat sekä heidän kotoutumisensa ovat olleet paljon uutisissa viime vuosina. Myös taustamme puolesta kiinnostuksemme heräsi. Olemme asuneet Suomessa jo 20 vuotta, mutta emme tiedä paljoakaan monikulttuuristen yhdistysten toiminnasta ja palveluista. Maahanmuuttajien mahdollisimman onnistuneen kotoutumisen kannalta he tarvitsevat oikeanlaista tukea, ohjausta ja neuvontaa. Samalla ennaltaehkäistään muun muassa syrjäytymistä ja työttömyyttä.

Tutkimuksen teoria koostuu muun muassa yhdistyksestä, kotouttamisesta ja osallisuudesta. Esittelemme myös lyhyesti keskeisiä käsitteitä, jotta tutkimustyö olisi helpolluista myös heille, joille maahanmuutto, kotouttaminen ja yhdistystoiminta ovat vierasta. Teoriaosuuden jälkeen esittelemme aiempia tutkimuksia. Tämän jälkeen tarkastelemme haastatteluaineistoa. Tutkimuksen loppuosassa teemme yhteenvedon tuloksista ja käsittelemme luotettavuutta.

Haastattelimme yhteensä seitsemän henkilöä, joilla on kokemusta kotouttamistyöstä ja yhdistystoiminnasta. Tavoitteena oli saada näkökulmia yhdistysten palveluista kotouttamistyön saralla.

Tutkimuksen tuloksista ilmenee, että yhdistykset tekevät kotouttamistyötä matalalla kynnyksellä ja heillä on arvokasta kulttuurillista tietoa, mitä välttämättä julkisella sektorilla ei ole. Monikulttuuriset yhdistykset voivat olla maahanmuuttajille tie suomalaiseen yhteiskuntaan samalla säilyttäen omaa kulttuuriaan ja identiteettiään.

2 MONIKULTTUURISTEN HENKILÖIDEN KOTOUTUMINEN SUOMEEN

2.1 Eritaustaisuuden määritelmiä

Suomessa asuvat eritaustaisia henkilöitä eri syistä eivätkä he ole yhtenäinen ryhmä. Eritaustaisista Suomessa asuvista henkilöistä käytetään erilaisia nimityksiä. Henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen kutsutaan ulkomaalaiseksi. Esimerkiksi ulkomaalaisia ovat Suomessa tilapäisesti oleskelevat turistit ja opiskelijat. Maahanmuuttaja tarkoittaa kaikkia Suomessa asuvia ulkomaalaisia. Maahanmuuttaja on voinut tulla Suomeen esimerkiksi töihin, perhesiteen kautta tai pakolaisena. (Räty 2002, 11.) Tilastokeskuksen (n.d.) mukaan vuonna 2020 Suomen väestöstä oli ulkomaalaistaustaisia 444 031 eli 8 prosenttia. Yleisimpiä taustamaita ovat entinen Neuvostoliitto, Viro, Irak, Somalia ja entinen Jugoslavia. (Valtioneuvosto 2021).

Henkilö, joka on joutunut jättämään kotimaataan esimerkiksi poliittisista syistä, kutsutaan pakolaiseksi. Myös turvapaikanhakijoita ja kiintiöpakolaisia kutsutaan pakolaisiksi. (Räty 2002, 11.) Pakolainen pakenee kotimaastaan muun muassa rodun, uskonnon, kansallisuuden tai tietyn poliittisten kannan ilmaisemisesta johtuvista syistä vainotuksi tulemisen pelosta. Turvapaikanhakija on henkilö, joka hakee oleskeluoikeutta ja jonka hakemus on käsittelyssä. Laiton maahanmuuttaja on ulkomailla syntynyt henkilö, jolla ei ole oikeutta asua Suomessa. (Ahokas 2010, 8-9.)

Siirtolainen on vapaaehtoisesti ja pysyvästi muuttanut toiseen maahan asumaan ja työskentelemään. Muuton syy voi olla muun muassa rahan kerääminen talon rakentamiseksi lähtömaahan jääneelle perheelle, sisarusten naittamiseen, leikkauksiin tai lasten koulutamiseen. Perheenjäsenen siirtolaisuus voi olla perheelle taloudellisesti kannattavaa, mutta se voi johtaa perhesuhteiden ongelmiin, mikäli perheenjäsenet joutuvat elää kauan erillään toisistaan. (Säävälä 2011, 15.) Paluumuuttajaksi kutsutaan henkilöä, joka on ollut aiemmin suomalainen tai hänellä on ollut suomalaiset sukujuuret (Räty 2002, 11).

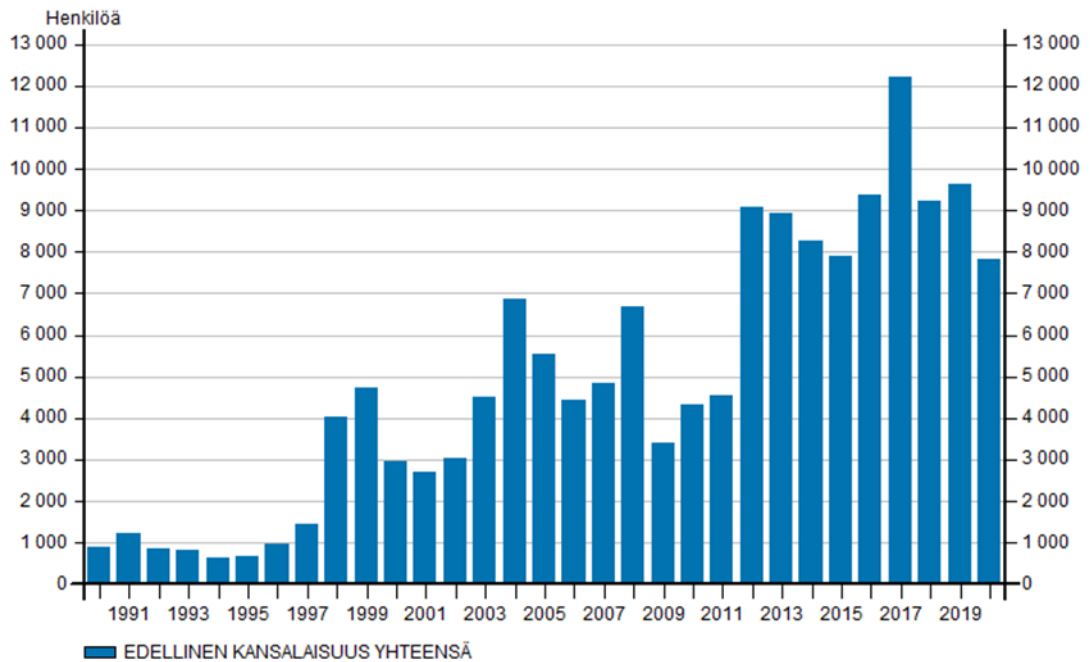
2.2 Maahanmuuttajat Suomessa

Kansalaisuuslaissa säädetään muun muassa niistä edellytyksistä, joiden perusteella henkilö voi saada Suomen kansalaisuutta. Maahanmuutto päättää Suomen kansalaisuuden saamisesta. Kansalaisuushakemus tehdään ilmoituksella tai hakemuksella, jota vahvistaa Maahanmuuttovirasto. Lapsi saa syntyessään automaattisesti Suomen kansalaisuuden, jos hän täyttää muun muassa seuraavat edellytykset. Joko lapsen äidillä on Suomen kansalaisuus, tai isällä, joka on avioliitossa lapsen äidin kanssa, tai Suomen kansalaisen isän isyys on vahvistettu tai lapsi syntyy Suomessa eikä saa syntyessään minkään vieraan valtion kansalaisuutta, eikä hänellä syntymänsä perusteella ole edes toissijaisesti oikeutta saada minkään vieraan valtion kansalaisuutta. (Kansalaisuuslaki 16.5.2003/359, 9, 1, 3 §.) Suomen kansalaisuutta voi hakea täysikäinen henkilö, jolla on selvitetty henkilöllisyys, riittävä suomen tai ruotsin kielitaito, on asunut viisi vuotta yhtäjaksoisesti Suomessa, ei rikostaustaa ja toimeentulo turvattu. (Maahanmuuttovirasto 2022.)

Suomessa maahanmuuttajien osuus on edelleen Euroopan pienimpiä. Vuonna 2004 Suomen väestöstä kaksi prosenttia oli ulkomaan kansalaisia. Erityisesti 1990-luvun lopulta lähtien uusien Suomen kansalaisten määrä on kasvanut vauhdilla. Nykyään yhä useammalla ulkomaalaisella on Suomen kansalaisuus. (Perhoniemi & Jasinskaja-Lahti 2006, 11.)

Vuonna 2020 Suomen kansalaisuuksia myönnettiin yhteensä 7 816, mikä on noin 1 833 enemmän kuin edeltävänä vuonna. Suomen kansalaisuuden saivat eniten Venäjän, Irakin, Somalian ja Viron kansalaiset. (Tilastokeskus 2022.) Alla olevassa kuviossa on esitetty Suomen kansalaisuuden saaneet ihmiset edellisen kansalaisuuden mukaan aikavälillä 1990-2020.

Suomen kansalaisuuden saaneet edellisen kansalaisuuden mukaan 1990-2020
EDELLINEN KANSALAISSUUS YHTEENSÄ

Tilastokeskus / Suomen kansalaisuuden saamiset

Kuvio 1. Suomen kansalaisuuden saaneet 1990-2020 (Tilastokeskus 2022).

2.3 Kotoutuminen ja kotouttaminen

Valtiolla on oikeus päättää, kuka ulkomaalainen saa muuttaa sen rajojen sisäpuolelle. Tätä oikeutta voidaan tarkentaa yksityiskohtaisemmin kansainvälisillä sopimuksilla. Sopimukset koskevat suomalaisten oikeuksia maailmalla ja myös ulkomaalaisten oikeuksia muuttaa ja asua Suomessa. Suomi on ollut osa YK:n pakolaissopimusta jo vuodesta 1968. Mukana olevat valtiot sitoutuivat siihen, etteivät karkota maassa laillisesti oleskelevaa pakolaista tai turvapaikanhakijaa alueelle, jossa häntä uhkaa vainoaminen. (Räty 2002, 12.) Vuoden 1999 uuteen perustuslakiin on sisällytetty, että Suomi on sitoutunut toteuttamaan ja noudattamaan syrjimättömyyden ja tasavertaisuuden periaatteita. Uusittu perustuslaki koskee kaikkia henkilöitä, jotka asuvat Suomessa. Lain mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä eikä ketään saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa eri asemaan esimerkiksi syntyperän, kielen tai uskonnon takia. (Jasinskaja-Lahti ym. 2002, 19.)

Kotoutumista on kuvailtu pitkäkestoisena ja jatkuvana prosessina. Monissa tapauksissa kotoutuminen voi kestää pitempään kuin kansalaisuuden saaminen, jonka vaikutukset voivat näkyä toisen ja kolmannen sukupolvessa. Kotoutumisen edellytyksenä on, että maahanmuuttaja tutustuu muun muassa maan kieleen, tapoihin ja perusarvoihin. Samoin kantaväestö toivottaa maahanmuuttajia yhteiskuntaan tervetulleiksi. (Ahokas 2010, 9.)

Kotoutumista edistämisen lain tarkoitus on tukea ja edistää maahanmuuttajan kotoutumista ja mahdollisuutta osallistua suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi sen tavoitteena on luoda tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteisiä vuorovaikutuksia eri väestöryhmien välille. (Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386, 1 §.) Kotoutuminen määritetään maahanmuuttajan yksilölliseksi kehitykseksi. Sen tavoitteena on, että henkilö osallistuu työelämään ja yhteiskunnan toimintaan säilyttäen samalla omaa kieltään ja kulttuuriaan. Kotoutumisen merkittäviä viranomaistoimijoita ovat muun muassa kunnat, ministeriöt sekä työ- ja elinkeinotoimistot. Lisäksi laissa on säädetty, että kotouttamisohjelmia tehdessä on kuultava maahanmuuttajia, kansalaisjärjestöjä ja mahdollisesti muita paikallisia tahoja. (Sotkasiira 2018, 31-32.)

Kotoutumisen kannalta maahanmuuttajien syrjäytymistä on otettava vakavana ongelmana Suomessa. Erityisesti huolenaiheena ovat maahanmuuttajien pitkäaikaistyöttömyys ja pienten lasten äitien tilanne. Pitkäaikaisen työttömyyden seurauksia ovat muun muassa sosiaalinen ja psyykinen syrjäytyminen. Tilanne aiheuttaa eristäytymiseen yhteiskunnasta, taloudellisia huolia sekä toimeentuloa. Pienten lasten äidillä ei ole mahdollisuuksia selvittää koulutustarjontaa ja tutustua työelämään. Syrjäytyminen ja eristäytyminen koskee myös Suomeen saapuneita peruskouluiän ohittaneita nuoria ja iäkkäitä maahanmuuttajia, jotka eivät osaa suomen kieltä. (Jasinskaja-Lahti ym. 2002, 36.)

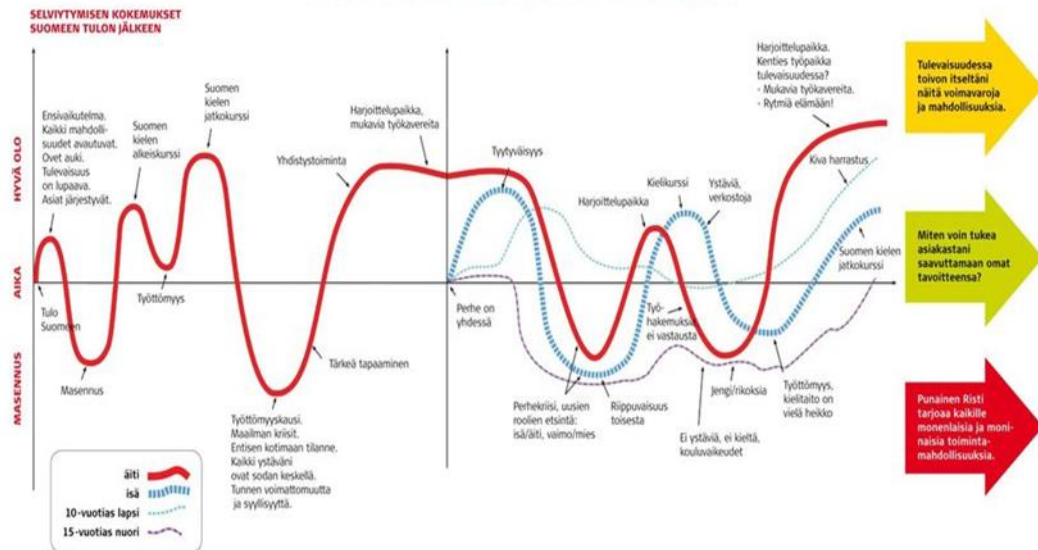
Koulutuksella on ratkaiseva merkitys kotoutumisessa. Suomalaisessa yhteiskunnassa eläminen vaatii selviytymisen kannalta sekä kielitaitoa että yleissivistäviä tietoja ja taitoja. Maahanmuuttajataustaisille aikuisille on tarjolla laajasti koulutusmahdollisuuksia muun muassa kotoutumiskursseja, kieliopintoja, työllistämiskursseja ja kielitaidon sallimissa rajoissa myös toisen asteen sekä korkea-asteen opintoja. (Joki 2013, 237.) Lisäksi merkityksellisiä tekijöitä ovat yhteiskuntaan sopeutuminen, sosiaaliset kontaktit ja oma-aloitteisuus. Lisäksi viranomaisilta, suomalaisilta ystäviltä tai tuttavilta saatu tuki on arvokasta. Samoin eri ryhmien keskinäiset avunantoverkostot auttavat kotoutumisessa. (Jasinskaja-Lahti 2002, 23.)

Laissa edistetään maahanmuuttajien kotoutumista ja tasa-arvoa suomalaiseen yhteiskuntaan. Kotoutumisen aikana maahanmuuttaja saisi osallistua yhteiskunnan toimintaan ja työelämään säilyttäen omaa kieltään ja kulttuuriaan. Kotouttamista tukevien toimenpiteiden piiriin voi kuulua maahanmuuttaja, jolla on kotikunta Suomessa. Lain mukaan viranomaisten tehtävänä on maahanmuuttajien kotouttamisen suunnittelu, toteutus, seuranta ja muut erikseen sovitut tekijät. Yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisessa on kunnalla. (Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 493/1999 1,2,3, 6 §).

Kunta laatii kotouttamisohjelman yhteistyössä työvoimaviranomaisen ja muiden viranomaisten sekä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Ohjelma sisältää suunnitelman tavoitteista, toimenpiteistä, voimavaroista sekä yhteistyöstä maahanmuuttajien kotouttamisessa. (Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 493/1999 7 §.) Maahanmuuttajien yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet vaikuttavat kotoutumisen keston. Kotouttamisohjelman enimmäiskestoksi on määriteltä kaksi vuotta. Lähtökohtaisesti tavoitteeksi tulisi asettaa kahta vuotta lyhyempi aika. Mikäli maahanmuuttajalla olisi valmiudet siirtyä työelämään tai yleisen palvelujärjestelmän palveluihin, tarvittaessa työllistämisen edistämistä voitaisiin jatkaa työllistämissuunnitelman puitteissa. Kotoutumisohjelma tulee päättää jo ennen enimmäisajan päättymistä. (Kotoutumisen osaamiskeskus 2021a.)

Punainen Risti on kehittänyt menetelmän nimeltään Kotoutumiskaari, Kotopolku-projektin aikana vuonna 2001. Kotoutumiskaari-menetelmän tarkoituksena on helpottaa ja auttaa maahanmuuttajia kotoutumisprosessin aikana. Kotoutumisen edistyksessä vaikuttaa monenlaiset aikaisemmat tapahtumat, henkilökohtaiset ominaisuudet sekä omat valmiudet vaikuttaa siihen. Kotoutumiskaaren mallissa kuvataan yksilöllisiä kotoutumisprosesseja ja perheenjäsenten eriaikaista kotoutumista. Kotoutumiskaarta hyödynnetään työskennellessä maahanmuuttaja-asiakkaiden kanssa, oppilaitoksissa sekä myös monet muut tahot käyttävät sitä asiakastyössä. Kotoutumiskaaren malli on käännetty seitsemälle eri kielelle. (Punainen risti 2022.)

KOTOUTUMISKAARI

KOTOUTUMISEN PROSESSIT

Kuvio 2. Punaisen Ristin kotoutumiskaari (Punainen Risti 2022).

Punaisen ristin kotoutumiskaarella kuvataan nelihenken perheen kotoutumisprosessiä. Kaaresta huomaa, että aluksi kotoutuminen on sujunut positiivisesti, mutta alkuinnostuksen jälkeen prosessi kulkee negatiiviseen suuntaan. Kotoutumisen kannalta aktiivisuus on hyvin merkityksellinen, sillä aktiivisempänä maahanmuuttaja kotiutuu helpommin.

Kotoutuminen on siirtymävaihe, jossa henkilön, perheen tai yhteisön arkinen järjestys muuttuu. Muutostilanteessa siirrytään jostain vanhasta ja tutusta uuteen ja tuntemattomaan. Siirtymävaiheeseen liittyy sekä mahdollisuuksia että haavoittuvuutta. Henkilö saattaa omaksua uusia rooleja, normeja ja toimintatapoja vaivattomasti tai sitten uudessa ympäristössä hänelle ei löydy sopivaa viiteryhmiä, jolloin hänen tulee muokata vanhoja tapoja uuteen ympäristöön sopiviksi. Lisäksi muuttaessa uuteen maahan myös

monien perhe- ja sukulaissuhteiden kontaktit katkeavat, joka johtaa toisiensa ikävöimiseen. (Alitolppa-Niitamo & Leinonen 2013, 99–100.)

2.4 Akkulturaatio

Akkulturaatioteorian avulla voidaan kuvailla maahanmuuttajan kotoutumista uuteen maahan. Kotoutuminen on moniulotteinen prosessi, jossa tutustutaan uusiin asioihin ja toimintatapoihin sekä jätetään vanhaa ja tuttua taakse. Maahanmuuttajan hyvinvointiin vaikuttaa myös se, kuinka hän löytää itselleen sopivan tasapainon kahden kulttuurin välillä. Erityisesti alkuvaiheessa maahanmuuttajan kiinnostus uuden asuinmaan tapoihin, kieleen ja kulttuuriin on suuri, joka vaikuttaa myös positiivisesti hänen hyvinvointiinsa. Samoin kontaktit ja ystävyyssuhteet kantaväestön kanssa näyttää vaikuttavan myönteisesti kotoutumisprosessissa. Maahanmuuttajan asetettua, eli ensimmäisen vaiheen jälkeen, akkulturaatioon liittyvät tunteet vahvistuvat, kuten stressi ja vieraantumisen tunteet. (Schubert 2013, 64–65.)

Vaihe, jolloin maahanmuuttaja sopeutuu valtakulttuuriin ja hakee tasapainoa oman ja uuden kulttuurin välissä kutsutaan akkulturaatioprosessiksi. Akkulturaatioprosessi on molemminpuolista vuorovaikutusta ja kulttuurien kohtaamista sekä maahanmuuttajan että valtaväestön kanssa. (Schubert 2013, 65.) Psykologinen akkulturaatio tarkoittaa sisäistä muutosprosessia, joita maahanmuuttajat kokevat, kun ovat kontaktissa uuden asuinmaan ihmisten kanssa. (Padilla & Perez 2016, 35). Akkulturaatioasenteella tarkoitetaan henkilön asennetta kahden kulttuurin elämiseen kanssa. Asenteen ajatuksena on, kuinka henkilö säilyttää omaa kulttuuri-identiteettiään suhteessa valtaväestön edustajien kanssa. (Schubert 2013, 65).

John Berry (1980) on muodostanut akkulturaatioasennetta, jotka ovat seuraavat neljä: assimilaatio, integraatio, separaatio ja marginalisaatio. (Padilla & Perez 2016, 37). Assimilaatio tarkoittaa sitä, kun henkilö luopuu omasta kulttuuri-identiteetistään. Yksilön pää tavoitteena on sulautua valtaväestöön, eikä hänelle ole merkitystä hänen oma kulttuurinsa ja identiteetti. Integraatiossa henkilö sopeutuu uuteen asuinalueeseen kulttuuriin samalla säilyttäen omaa kulttuuriaan elämässään. Henkilöllä on avoin asenne yhteiskuntaa kohtaan ja haluaa tutustua positiivisesti uuden kulttuurin moniaisuuteen. Separatiota noudattava henkilö pitää jyrkästi kiinni omasta kulttuuri-identiteetistään ja elää elämänsä valtaväestöstä erillään. Marginalisaatiossa henkilöllä ei ole halua säilyttää omaa kulttuuriaan eikä koe sopeutuvansa valtakulttuurin elämäntyyliin, jolloin seurauksena on

syrjäytyminen. Akkulturaatioasenne voi vaihdella henkilön elämäntilanteen ja elämänalueen mukaan. (Schubert 2013, 66.)

3 KOLMAS SEKTORI, YHDISTYSTOIMINTA JA JÄRJESTÖT

3.1 Kolmas sektori

Sektorit vastaavat verrannollisesti itsenäisiä sosiaalisen todellisuuden alueita, joista jokainen toimii oman erityisen järjestelmänsä mukaisesti. Näin ollen kolmas sektori käsitteenä viittaa yleisemmin kansalaisyhteiskunnan järjestöihin ja säätiöihin. (Konttinen 2015.) Kolmas sektoriin sisältyy järjestöt, yhdistykset, puolueet, uskonnolliset yhteisöt, ammattiyhdistykset, uusosuuskunnat ja säätiöt. (Kittilä ym. 2018,1). Kolmannen sektorin perustoimintaa voi kuvailla termeillä ei-voittoa tavoitteleva ja vapaaehtoinen kansalais-toiminta. (Konttinen 2015.) Kolmas sektori täydentää julkisten palveluiden puutoksia. (Leemann & Hämäläinen 2015, 6).

Järjestöt tavoittavat maakunnan ja kuntien asukkaita. Suuri osa aikuisväestöstä on aktiivisesti mukana järjestötoiminnassa. Paikallisyhdistykset, joissa merkittävä osa yhdistystoiminnasta tapahtuu, järjestävät hyvinvointia edistäviä virkistys- ja harrastustoimintoja, kuten kulttuuri- ja liikuntaryhmiä, tapahtumia, retkiä ja kerhoja. Lisäksi yhdistykset antavat neuvontaa ja vertaistukea erilaisiin elämäntilanteisiin sosiaalisten ongelmien ja sairauksien ennaltaehkäisemiseksi. Järjestöt ovat myös työllistäjiä. Ne voivat tarjota pitkään työttömänä olleille työllistymismahdollisuuksia. (Kittilä ym. 2018, 2.)

Sosiaalinen osallisuus vaatii pääsyä palveluihin. Matalan kynnyksen palveluilla halutaan saavuttaa asiakkaita, jotka ovat jääneet palvelujärjestelmän ulkopuolelle. Matalan kynnyksen palveluilla voidaan lisätä sosiaalista osallisuutta, varsinkin huono-osaisten parissa. Näillä palveluilla halutaan madaltaa kynnystä hakea palveluihin. Matalan kynnyksen palveluja on usein tarjottu esimerkiksi nuorille, jotka ovat jääneet opiskelun tai työelämän ulkopuolelle tai maahanmuuttajille integroitumisen tueksi, kuten kerhot, jotka tarjoavat suomen kielen opetusta. (Leemann & Hämäläinen 2015, 1-2.)

3.2 Sote-uudistus ja järjestötyö

Sote-uudistus on yksi Suomen historian merkittävimmistä hallinnollisista uudistuksista. Uudistus on osa pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaa. Sote-uudistuksen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämistä vastuu siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle. Hyvinvointialue on valtiosta ja kunnista irrallinen julkisoikeudellinen yhteisö, jolla on alueellaan itsehallinto. Hyvinvointialue tytäryhteisöineen muodostaa hyvinvointialuekonsernin. Helsinki on ainoa kaupunki, jota muutos ei koske. Sote-uudistuksen päämääränä on tuottaa yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystalvet kaikille suomalaisille, parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta, vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti sosiaali- ja terveystalvetuihin, vastata ikääntymisen ja syntyvyyden laskun aiheuttamiin haasteisiin sekä hillitä kustannusten kasvua. (Sote-uudistus 2022.)

Sote-uudistus vaikuttaa myös järjestöjen toimintaan. Uudistuksen vaikutuksena järjestöt tekevät uudenlaista yhteistyötä hyvinvointialueiden ja kuntien kanssa. Hyvinvointialueilla on erilaisia rakenteita ja järjestöjen järjestäytyminen varioi alueittain. Näin ollen sote-uudistus näkyy järjestöille erilaisena alueesta riippuen. Hyvin toimiva järjestötyö vaatii yhteistyörakenteiden ja –prosessien suunnittelua. Onnistuakseen sujuvaan yhteistyöhön täytyy hyvinvointialueiden, järjestöjen ja kuntien sopia yhteisistä tavoitteista, tehtävistä ja niiden seurannasta sopimista. Järjestöt mahdollistavat ihmisten osallisuutta. Sote-järjestöt, liikuntajärjestöt, kulttuurijärjestöt ja pelastusjärjestöt ovat merkittäviä partnereita kunnille ja hyvinvointialueille etenkin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämässä. Sen takia on tärkeää, että järjestöt ovat alusta asti osa uudistuksen täytäntöönpanoa. Näin pystytään ottamaan huomioon ihmisten osallistumismahdollisuudet ja järjestöjen toiminta tulevissa rakenteissa ja prosesseissa. (Sote-uudistus 2022.)

Järjestöjen osallistumista tuetaan sote-uudistuksen sekä pelastustoimen uudistuksen toimeenpanossa. Yhdyspintojen valmisteluryhmässä ja toimeenpanon sidosryhmäverkostossa on järjestöjen edustajia. Keskeisten yhdyspintojen tunnistaminen sekä toimeenpanon konkretisointi ja yhteistyön suunnittelu ovat yhdyspintojen valmisteluryhmän tehtävänä. Valmisteluryhmässä käydään dialogia järjestötoimijoiden kanssa ja pidetään järjestöyhteistyöteemaisia tilaisuuksia. Yhdyspintojen valmisteluryhmässä ja toimeenpanon sidosryhmäverkostossa on järjestöjen edustajia. Järjestöjen sote-muutostuki toimii järjestöjen apuna maakunnissa ja valtakunnallisesti. SOSTE on vastuussa sote-muutosten valtakunnallisesta osiosta ja kokonaisuuden kansallisesta koordinoinnista. (Sote-

uudistus 2022.) Suomen sosiaali ja terveys ry (SOSTE) on valtakunnallinen kattojärjestö, joka on koontunut yhteen sosiaali- ja terveystalouden järjestöjä sekä yhteistyöjäsentäjä. SOSTE on yhdessä jäsenjärjestöjensä kanssa vaikutusvaltainen asiantuntija, joka rakentaa muun muassa osallistumismahdollisuuksia sekä oikeudenmukaista ja vastuullista yhteiskuntaa. (SOSTE 2022.)

3.3 Yhdistystoiminta

Yhdistyslain mukaan yhdistyksen saa perustaa aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten. Tarkoitus ei saa olla lain tai hyvien tapojen vastainen. Yhdistyksen perustamisesta on tehtävä perustamiskirja, johon on liitettävä yhdistykselle laaditut säännöt. Perustamiskirja on päivättävä ja vähintään kolmen yhdistyksen jäseneksi liittyvän allekirjoitettava. Perustajana olevan luonnollisen henkilön tulee olla 15 vuotta täyttänyt. (Yhdistyslaki 26.5.1989/503, 1 §, 7 §.) Suomen perustuslain mukaan jokaisella on yhdistymisvapaus ja siihen sisältyy oikeus ilman lupaa perustaa yhdistys, kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen ja osallistua yhdistyksen toimintaan. (Suomen perustuslaki 11.6.1999/730, 13 §).

Yhdistyksessä tulee olla aatteellinen tarkoitus, vähintään kolme jäsentä ja sen toiminta on tarkoitettu pysyväksi. (Loimu 2013, 23). Patentti- ja rekisterihallituksen (2021) mukaan aatteellisia yhdistyksiä voivat olla muun muassa kulttuuri-, sosiaali- ja hyväntekeväisyisyhdistykset sekä ajanviete-, urheilutoiminta- ja harrastusyhdistykset. Aatteellisuutta voi olla esimerkiksi tietyn aatesuunnan edistäminen sekä palvelujen tuottaminen yhdistyksen jäsenille että yhdistyksen ulkopuolisille henkilöille. Taloudellinen toiminta ei ole aatteellisuutta. (Loimu 2013, 23-24.) Yhdistys saa harjoittaa vain sellaista elinkeinoa tai ansiotoimintaa, josta on määrätty sen säännöissä tai joka muutoin välittömästi liittyy sen tarkoituksen toteuttamiseen taikka jota on pidettävä taloudellisesti vähäarvoisena. (Yhdistyslaki 26.5.1989/503, 5 §).

Yhdistyksen jäsenet voivat olla luonnollisia henkilöitä eli ihmisiä tai oikeushenkilöitä, kuten muita rekisteriin merkittyjä yhdistyksiä tai kuntia. Lisäksi samassa yhdistyksessä voi olla jäsenenä sekä ihmisiä että erilaisia yhteisöjä. (Loimu 2013, 23.) Yhdistyksen jäsenistä on pidettävä luetteloa, johon tulee merkitä jokaisen jäsenen täydellinen nimi ja kotipaikka. (Yhdistyslaki 26.5.1989/503, 11 §).

Yhdistyksen voi rekisteröidä yhdistysrekisteriin tai jättää sen rekisteröimättä. Rekisteriin merkityllä yhdistyksellä on enemmän etuja ja oikeuksia kuin rekisteröimättömällä yhdistyksellä. Rekisteriin merkityn yhdistyksen nimeen lisätään sanat rekisteröity yhdistys tai lyhenne ry. Esimerkiksi rekisteriin merkitsemätön yhdistys ei voi järjestää yleisiä kokouksia, huvitilaisuuksia tai harjoittaa elinkeinoa. Rekisteriin merkitsemättömän yhdistyksen aatteellisuutta ja pysyvyyttä on vaikea tunnistaa ja tarkastella. (Loimu 2013, 25-28.) Yhdistyslain mukaan, jos yhdistys on rekisteröity, yhdistys voi muun muassa hankkia oikeuksia, tehdä sitoumuksia ja olla asianosaisena viranomaisen luona. (Yhdistyslaki 26.5.1989/503, 6 §).

Yhdistys voi olla tavallisten ihmisten ja organisaatioiden luoma yhteenliittymä, joilla on yhteiset aatteet ja toiminnan tarkoitus. Yhdistys voi tuottaa palveluja sekä yhteisille että ulkopuolisille tahoille. Yhdistyslaissa on määritelty yhdistyksen jäsenistä ja jäsenluettelosta.

Suomessa on noin 130 000 yhdistystä ja arvion mukaan maahanmuuttajien perustamia yhdistyksiä on noin 700–1000. Jokaisella yhdistyksellä on omat kehitysvaiheensa ja elinkaarensa. Osa järjestöistä pysyy pieninä, kun taas osa kasvaa ja laajentaa palvelutoimintaansa sekä omalle että laajemmalle kohderyhmälle. Suomalaisessa yhteiskunnassa on pysyvä piirre toimia jonkin yhteisen asian eteen. Kaikissa merkittävässä maahanmuuttopolitiikkaa käsittelevissä dokumenteissa on korostettu järjestöjä voimavarana kotoutumistyössä. Lisäksi järjestöillä on jo tärkeää ja tunnustettua palvelutuotantoa sekä myös niin sanottua hiljaista palvelutuotantoa. (Ekholm 2015, 9.)

3.4 Järjestöjen rooli kotoutumistyössä

Kasvanut maahanmuuttajien määrä on vauhdittanut kohdennettujen palveluiden kehittämistä varsinkin isoissa kaupungeissa. Kotouttavaa sosiaalityötä tehdään maahanmuuttajien kanssa vastaanottovaiheen sosiaalityönä, monikulttuurisena sosiaalityönä normaalipalveluissa tai alue- ja yhdyskuntatyönä. Lisäksi viranomaiset tekevät paljon yhteistyötä muun muassa monikulttuuristen yhdistysten ja kantaväestön yhdistysten kanssa. (Malin & Anis 2013, 157.)

Käytännön kotouttamistyössä on osallisena monenlaisia kolmannen sektorin edustajia, muun muassa Väestöliitto ja Punainen risti. Vakiintuneen roolinsa vuoksi heitä kutsutaan

usein viranomaisiksi. Lisäksi kotouttamistyössä on mukana myös hyvin paljon pieniä yhdistyksiä ja niiden kattojärjestöjä sekä paikallisia yhdistyksiä. Kotouttamistyössä mukana olleilla eri järjestöillä on hyvin erilaiset tavoitteet keskenään. Tyypillisesti suurten järjestöjen tavoitteet ovat laajoja, kuten Setlementtiliike, jossa maahanmuuttajatyöstä on tullut osa niiden toimintaa. Yleensä monikulttuuristen yhdistysten tavoitteena saattaa olla jäsentensä tukeminen integraatioprosessissa tai oman kulttuurin ylläpitäminen. Kotouttamistyötä tekevissä järjestöissä on mukana sekä kantasuomalaisten että maahanmuuttajien vetämiä yhdistyksiä. Yhdistys, jonka perustajina ja hallituksen enemmistöön kuuluvia ovat maahanmuuttajat, kutsutaan maahanmuuttajajärjestöksi. (Lautiola 2013, 19.)

Julkisen sektorin ja kolmannen sektorin yhteistyö on kotouttamiskeskustelun lisäksi hyvin laaja yhteiskunnallinen ilmiö. Kotouttamisen linjaukset näkyvät kunnissa yhteiskunnallisissa keskusteluissa. Kuntatasolla on keskusteltu muutosprosessista, joka liittyy kuntien palvelujen ja kolmannen sektorin yhteistyöhön välillä. Lisäksi monissa kunnissa yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa on linjattu uudestaan, sillä kunnilla on ollut vaikea taloudellinen tilanne. Kunnissa on yleistynyt monituottajamalli, joka liittyy myös kotouttamisen kehittämiseen, muttei siitä ole erityisemmin mainittu kotoutumisen tukemisessa. Myös järjestöjen työ on laajentunut ja muuttunut ammattimaisemmaksi. (Lautiola 2013, 19.)

Itsenäiset järjestöt ja viranomaistyötä tekevät tulee tuntea vähintään toistensa palveluita yhteistyön helpottamiseksi. Oleskelulupa-asioiden kokonaisvastuu on viranomaisilla, mutta yhteistyö järjestöjen kanssa on myös merkityksellistä. Monet järjestöt tarjoavat vertaistukea ja neuvontapalveluja maahanmuuttaja-asiakkailleen. Tästä johtuen neuvontatehtäviä hoitavien järjestöjen pitää tuntea oleskelulupa-asioiden perusteet, jotta voisivat ohjata asiakastaan oikean viranomaisen luo. (Lautiola 2013, 26.) Järjestöjen ja viranomaisten toisiaan täydentävä yhteistyö on hyvin tärkeää silloin, kun molempien tahojen tarjoamat palvelut kohdistuvat ja ulottuvat toisiinsa, kuten esimerkiksi suomen kielen opetuksessa ja maahanmuuttajien neuvonnassa. (Lautiola, 2013, 31).

Yksi yhteistyömuoto viranomaissektorin ja järjestöjen välillä on palvelu, jota viranomaisen ostaa järjestöltä. Näin ollen viranomaisen määrittelee tarvitsemansa palvelun ja luonnollisesti kilpailuttaa sen eri yritysten ja yhdistyksen välillä. Palvelun ostaminen edellyttää viranomaiselta muun muassa kokonaisuuden hallintaa, lainsäädännön tuntemusta sekä seurantatietojen kokoamista. Palvelun myyminen edellyttää järjestöltä erityisosaamisen käyttämistä sekä hintatietoisuutta. Palvelutuotantosuhteessa viranomaisen voi

halutessaan siirtää viranomaisvastuuta järjestölle, jolloin järjestöltä vaaditaan ammattimaisuutta koskien esimerkiksi tietojen salassapittoa. (Lautiola, 2013, 35.)

Uudenlainen ja lisääntyvä yhteistyö edellyttää sekä viranomaisilta että järjestötoimijoilta osaamista. Onnistunut yhteistyö vaatii eri tahojen erityispiirteiden huomioimista. Yhteistyö tuo mukanaan pieniä haasteita, jotka ovat symbolisesti tärkeitä. Esimerkiksi viranomaiset järjestävät kokouksia virka-ajalla, kun taas vapaaehtoisvoimin toimivat järjestöt pitävät kokouksia työajan ulkopuolella. Tällöin yksi tapa edistää verkostotyötä on yhteisten kokousten järjestäminen. (Lautiola 2013, 54–55.)

Suurin osa järjestöjen kotouttamistyöstä on järjestöjen omiin tavoitteisiin perustuvaa itsenäistä työtä. Yleensä heidän toimintansa tukee maahanmuuttajien kotoutumista, muttei sitä pidetä varsinaisena kotouttamisena. Myös omien tavoitteiden mukaista ja kotouttavaa toimintaa järjestävät monet muutkin järjestöt, kuten kulttuuri- ja harrastusjärjestöt. Osa järjestöistä on perustettu etenkin maahanmuuttajien kotoutumista varten, jolloin järjestön perustehtävänä on kotoutumisen edistäminen. Usein maahanmuuttajien itse perustamilla järjestöillä on päätavoitteena jäsenten oman kielen ja kulttuurin ylläpito, joka tukee myös maahanmuuttaja-asiakkaiden kotoutumista. (Lautiola 2013, 26.) Vaikka järjestöt ovat itsenäisiä ja perustelevat itse omat tehtävänsä, silti yhteiskunta ohjaa ja vaikuttaa järjestöihin yhdistysrekisterin ja rahoitusjärjestelmän avulla. Yhdistysten lainmukaista toiminnan, hallinnon ja taloudenpidon ehtoja on säädelty julkisen säätelyjärjestelmän yhdistysrekisterin keinoin. (Lautiola 2013, 55.)

Yleensä järjestöllä on isompi rooli asiakkaan elämässä, kuin viranomaisilla. Tästä johtuen järjestöllä on kokonaisvaltaisempi ote asiakkaan elämään. Näin ollen järjestö saa paljon tietoja asiakkaansa tarpeista ja välittää asiakkaan ääni viranomaisille kentän näkökulmasta. Järjestö saa jäsentensä kautta tietää virallisista palveluista, palveluiden saatavuudesta ja toiminnasta. (Lautiola, 2013, 39.)

4 OSALLISUUS

4.1 Osallisuuden määritelmä

Osallisuus on vahvasti yhteydessä hyvinvointiin: matalan osallisuuden kokemuksen on todettu liittyvän muun muassa vakavaan psyykkiseen kuormittuneisuuteen, yksinäisyyteen ja huonoksi koettuun työkykyyn. Kokemus osallisuudesta lisää hyvinvointia, turvallisuutta, uskoa tulevaisuuteen ja omiin mahdollisuuksiin. Tavoitteena on vähentää eriarvoisuutta, köyhyyttä, syrjäytymistä ja syrjintää. Osallisuus ja erilaiset osallisuutta lisäävät toimet voidaan sosiaali-, käyttäytymis- ja terveystieteelliseen tutkimukseen perustuen jaotella kolmeen osa-alueeseen:

Osallisuus ja hyvinvointi ovat hyvin vahvasti yhteydessä toisiinsa. Alhaisen osallisuuden kokemuksen tunne liittyy esimerkiksi yksinäisyyteen, psyykkiseen kuormittuneisuuteen ja huonoksi koettuun työkykyyn. Kokemus osallisuudesta vaikuttaa positiivisesti ihmisen elämään lisäämällä hyvinvoinnilla, uskoa tulevaisuuteen ja omiin mahdollisuuksiin. Osallisuutta lisäävät tehtävät voidaan sosiaali-, käyttäytymis- ja terveystieteelliseen tutkimukseen perustuen luokitella kolmeen osa-alueeseen: 1. Osallisuus omassa elämässä, mikä tarkoittaa, että ihminen voi elää itseänlaista elämää. Ihmisen pitää voida myös kertoa, mihin palveluun tai toimintaan hän haluaa osallistua. (THL 2022a.) Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi maahanmuuttajien osallistamista palveluiden kartoittamisessa.

Toinen osallisuuden osa-alue on osallisuus yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa. On hyvin tärkeää, että yksilöt voivat kuulua itselleen merkittäviin yhteisöihin ja voivat samalla vaikuttaa heille tärkeisiin asioihin. Yhteisöjä ovat esimerkiksi perhe, kaveripiiri tai kansalaisliike. Osallisuuden edistämistä yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa voidaan vahvistaa käyttämällä osallisuuden edistämisen toimintatapoja, kuten hyödyntämällä kokemusasiantuntijoita palvelujen kehittämisessä. Tilaisuus vaikuttaa omaan elinympäristöön ja omiin yhteisöihin on merkittävä osallisuuden osa-alueita varsinkin ihmisille, jotka tuntevat voimattomuutta. Erityisen tärkeää huono-osaisuuden, pitkäaikais-työttömyyden ja köyhyyden kaventamisessa on saada mukaan ne ihmiset, jotka kärsivät eniten tilanteesta, mutta ovat hiljaa, sillä he eivät usko mahdollisuuksiinsa vaikuttaa. (THL 2022b.)

Viimeisenä osa-alueena on osallisuus yhteisestä hyvästä. Osallisuutta edesauttavia olosuhteita on parasta luoda ihmisten lähelle. Sijainnillisesti voidaan rakentaa tiloja sekä

mahdollistaa olosuhteita ja toimintaa, jossa asukkaalla on mahdollisuus ilmaista osaamistaan, tuntea yhteenkuuluvuutta, satsata yhteiseen hyvään ja vaikuttaa resurssien valintaan. Asukkaille voidaan luoda maksuttomia ja yhteisiä tiloja, kuten matalan kynnykset tilat, toimintakeskukset ja puistot. Tämänlaisissa tiloissa kuka tahansa ihminen voi kokea yhteenkuuluvuutta riippumatta asemasta. Avoimissa tiloissa ajan viettäminen ilman non-verbaalista vuorovaikutusta on yksi keino tuntea yhteenkuuluvuutta. (THL 2022c.)

4.2 Osallisuus ja maahanmuuttajat

Osallisuus on tunneperäinen kokemus, joka syntyy osallistumisen ja yhteenkuuluvuuden mahdollistamana. Kokemuksena ihminen kokee, että voi aktiivisesti ja sitoutuneesti vaikuttaa itseään liittyviin asioihin ja ympäristöönsä. Osallisuudessa ensiarvoista on se, että miten yksilöllä on mahdollisuus osallistua päätöksentekoprosessiin. Osallisuutta kuvastaa myös yksilön kriittinen tietoisuus, että voi tehdä yhteiskunnallisia muutoksia. Yksilön voimaantuminen on osallisuuden edellytyksenä. Voimaantumista on vaikuttaa omaan elämään liittyviin päätöksiin. Tämä on mahdollista osallistumisen kautta. (Rouvinen-Wilenius 2014, 51-52.)

Maahanmuuttajien osallistumismahdollisuuksiin liittyy eräitä erityiskysymyksiä. Osallisuusmahdollisuuksien toteuttamisen kannalta muun muassa kielitaito, yhteiskuntatiedon ja omia osallistumisoikeuksia koskevan tiedon riittävyys ovat tärkeässä asemassa. Lisäksi osallistumista heikentävät maahanmuuttajien työttömyysaste ja alhaisempi tulotaso verrattuna syntyperäisiin suomalaisiin. Maahanmuuttajien kotouttamisen yleisvastuu kuuluu kunnille, johon kuuluu kielikoulutuksen lisäksi yhteiskuntatiedon tarjoaminen. (Aalto-Matturi & Wilhelmsson 2010, 96.) Maahanmuuttajien kohdalla erityisesti työssä käymistä on pidetty osallisuuden tärkeänä elementtinä, mutta samalla lailla on tärkeää yhteisöllisyyden muodot. (Keskinen ym. 2012, 11).

Osallisuuden perusedellytyksiä ovat sosiologi Erik Allartdin mukaan kolme ulottuvuutta, jotka ovat: 1. Having eli riittävä toimeentulo ja hyvinvointi sekä taloudellinen osallisuus. Having viittaa materiaalisiin olosuhteisiin esimerkiksi terveys ja koulutus. 2. Acting toimijuus eli toiminnallinen osallisuus. 3. Belonging eli yhteisöihin kuuluminen sekä jäsenyys ja yhteisöllinen osallisuus. Esimerkiksi tarve integroitua yhteiskuntaan työelämän kautta. Kyseiset elementit yhdessä tukevat osallisuutta ja sitä kautta voivat ehkäistä syrjäytymistä. (Raivio & Karjalainen 2013, 16.)

Osallistumishalukkuutta saattavat vähentää maahanmuuttajan edellisessä kotimaassa saamat huonot kokemukset poliittisesta osallistumisesta. Lisäksi osallistumishalukkuutta voi vähentää, jos maahanmuuttaja kokee syrjintää ja kokee, että viranomaiset eivät puutu asiaan. Myös usko väliaikaisesti asumiseen Suomessa vähentää halua osallistumiseen. Eri väestöryhmien väliset suhteet vaikuttavat siihen, miten maahanmuuttajat pääsevät osaksi yhteisöä ja järjestötoimintaa. Tarkastellessa maahanmuuttajien osallisuutta tulee kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että maahanmuuttajat eivät ole yhtenäinen ryhmä. Osallistumisen ja osallistumattomuuden taustalla olevat syyt vaihtelevat suuresti. (Aalto-Matturi & Wilhelmsson 2010, 96.)

4.3 Osallisuus ja yhdistystoiminta

Demokratiaan kuuluu olennaisesti kansalaisten osallistuminen heitä itseään koskevien asioiden hoitoon. Kansalaisten osallistumismahdollisuuksiin on tarjolla erilaisia paikallistasolla olevia väyliä. (Ekholm 2015, 11.) Kansalaistoimintaan liittyy luontaisesti yhteisöllisyys. Kansalaisyhteiskunnassa kansalaiset järjestävät vapaaehtoisesti toimintaa itselleen ja muille, jolloin osallistujat päättävät itse toiminnan sisällöstä. Harjun (2020) mukaan Siisiäinen (1996) kuvailee järjestöjä ihmisten yhteenliittymäksi, joka toteuttaa tiettyä yhteistä arvoa, intressiä tai tavoitetta. (Harju 2020.)

Yhdistykset ovat kansalaisyhteiskunnan ytimessä ja tarjoavat vaikutus- ja osallisuusmahdollisuuksia. Yhdistysten keskinäisen yhteistyön avulla on mahdollista vaikuttaa huono-osaisuuden ja syrjäytymisen syihin. (Rouvinen-Wilenius 2014, 68.) Kansalaisjärjestöt ovat voittoa tavoittelemattomia ja yleishyödyllisiä, jonka palvelutoiminta toteutuu järjestön aatteelliseen perustaan mukaan. Järjestöjen toiminnasta on yhteiskunnalle sekä suoraa että epäsuoraa hyötyä. Järjestöt täydentävät elinkeinotoimintaa muun muassa erilaisten erityispalvelujen katvealueella. (Ekholm 2015, 13.)

Maahanmuuttajien sopeutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan edistää kotoutumista. Sekä maahanmuuttajien omat yhdistykset että suomalaiset yhdistystoiminnot mahdollistavat osallisuutta maahanmuuttajille ja näin ollen ovat hyvin tärkeä vertaistuen lähde. Maahanmuuttaja-asiakkaat saavat omien yhdistystensä kautta lisää yhteiskuntatietoa, jolla on merkittävä rooli osallistumiseen ja kotoutumiseen. (Aalto-Matturi & Wilhelmsson 2010, 96.)

Helposti syrjäytyvien ryhmien tavoittamisessa maahanmuuttajien omat yhdistykset toimivat tehokkaammin kuin vironomaiset. Syrjäytyviä ryhmiä ovat muun muassa ikääntyvät maahanmuuttajat, joiden kielitaso on heikkoa tai maahanmuuttajat, jotka ovat vaarassa pudota yhteiskunnan ulkopuolelle puutteellisen kulttuuri ymmärryksen takia. Maanmuuttajien omilla yhdistyksillä on helpompi aikaansaada maahanmuuttajien luottamus ja ohjata heidät toiminnan piiriin. (Tuunainen 2007, 65.)

5 AIEMMAT TUTKIMUKSET MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTTAMISESTA

Maahanmuuttajien kotouttamisesta on tehty useita tutkimuksia. Halusimme keskittyä tutkimuksiin, jotka käsittelevät järjestöjen ja yhdistyksien toimintaa kotouttamistyössä. Etusiessämme aiempia tutkimuksia huomasimme, ettei ole kovin montaa tutkimusta, jotka olisivat keskittyneet juuri kolmannen sektorin kotouttamistyöhön.

Pulkkinen (2019) teki pro-gradu tutkielman paikallisten organisaatioiden sekä järjestöjen rooli kotouttamistyössä Jyväskylässä ja työntekijöiden kokemuksia kotouttamistyöstä. Tutkielman tavoitteena oli selvittää miten Jyväskylässä toimivat järjestöt ja organisaatiot tukevat Jyväskylään muuttavien ihmisten kotoutumista. Tarkoituksena oli myös selvittää, mitä toimintaperiaatteita ja motiiveja niiden kotouttamiseen liittyvien palveluiden järjestämisen taustalla on sekä minkälaisia kokemuksia organisaatioiden ja järjestöjen työntekijöillä on edustamansa organisaation tai järjestön tekemästä kotouttamistyöstä. Aineisto on kerätty kuuden haastattelun kautta. Organisaatioita oli viisi. (Pulkkinen 2019.)

Tutkielmasta selvisi, että haastatellut organisaatiot ja järjestöt tukevat Jyväskylään muuttaneiden kotoutumista valtaosin tarjoamalla erilaisia sisältöjä arkeen, tukemalla muuttajan yksilöllistä kehitystä sekä lisäämällä yhteisöllisyyttä eri taustoista tulevien ihmisten välillä. Motiiveja toiminnan järjestämiseen tuli esille neljä kappaletta. Vahvimmat olivat halu auttaa ja tukea ihmisen individuaalista kehitystä sekä tarve kotoutumista edistävän toiminnan järjestämiselle. Viidestä organisaatiosta tai järjestöstä neljä koki olevansa onnistunut kotouttamiseen liittyvässä työssä. Toiminnan järjestämiselle haasteeksi nousi esiin taloudelliset haasteet ja tilojen ongelmat. Myös haasteeksi mainittiin oman järjestön tai organisaation toiminnan mukauttaminen muiden kotouttamistyötä tekevien tahojen kanssa. (Pulkkinen 2019.)

Pyykkönen (2007) teki väitöskirjan nimeltä 'Järjestäytyvät diasporat, Etnisyys, kansalaisuus, integraatio ja hallinta maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa'. Väitöskirjassa tutkitaan maahanmuuttajien yhdistystoimintaa integraation näkökulmasta. Pyykkönen haastattelee väitöskirjassaan 25 maahanmuuttajayhdistyksen henkilöitä Jyväskylän ja Tampereen alueella. Tutkimuksesta selviää, että integraation ja identiteetin kysymykset ovat yksi merkittävimmistä asioista maahanmuuttajayhdistysten toiminnassa. Yhdistykset yrittävät sekä saamaan jäsentensä osaksi suomalaista yhteiskuntaa, että he pyrkivät

luomaan yksilöille siteitä maahanmuuttajayhteisöihin. Yhdistykset ovat myöskin maahanmuuttajille keino osallistua suomalaiseen yhteiskuntaan. Yhdistysten kautta maahanmuuttajat voivat vahvistaa omaa kulttuuritaustaansa sekä oppia suomalaisesta yhteiskunnasta, mikä taas edistää kotouttamista. (Pyykkönen 2007.)

Erbismann (2017) tutki maahanmuuttajien kotoutumisesta ja kolmannen sektorin toimijoiden vaikutuksesta kotoutumiseen. Tutkimuksen aineisto muodostuu seitsemästä teemahaastattelusta, joista yhtä lukuun ottamatta kaikki haastateltavat ovat Kuopiossa sijaitsevan Setlementti Puijolan Monikulttuurisuuskeskus Kompassin kävijöitä. Tutkimuksesta selvisi, että kielitaito, syrjintä ja sosiaalinen verkosto vaikuttaa kotoutumiseen. Tutkimuksesta kävi ilmi, että kolmannen sektorin palveluista olivat hyötyneet eniten ne maahanmuuttajat, joilla ei vielä ollut muodostunut vakaata sosiaalista verkostoa ympärillään sekä maahanmuuttajat, jotka olivat vastikään muuttaneet Suomeen. Kolmannen sektorin palveluita pidettiin hyvänä lisänä julkisten palvelujen rinnalla. Kolmannen sektorin palvelujen koettiin lisäävän henkistä pääomaa verrattuna julkisiin palveluihin. (Erbismann 2017.)

Salo (2011) on tehnyt opinnäytetyönä järjestöoppaan Villa Victorille, joka on kansainvälinen toimintakeskus, jonka toiminta on suunnattu Oulussa asuville ulkomaalaistaustaisille asukkaille ja kantaväestöllekin. Tutkimusmenetelmänä on käytetty teemahaastattelua. Aineistoa on kerätty haastatteleamalla kahdeksaa kantaväestön järjestöissä toimivaa maahanmuuttajaa. Salo (2011) tutkimuksesta selviää, että yhdistykset ja järjestöt ovat erinomainen paikka maahanmuuttajille kokea osallisuutta. Järjestötoiminnan kautta maahanmuuttajat olivat saaneet uusia ystäviä. He eivät myöskään tulleet syrjityksi järjestöissä. Järjestöjen kautta he olivat oppineet kieltä ja kulttuuria. Tulevaisuudessa maahanmuuttajat toivoivat järjestöiltä parempaa tiedotusta, jotta maahanmuuttajien olisi helpompi löytää mukaan toimintaan. (Salo 2011.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

6.1 Aiheen valinta ja tutkimuksen eteneminen

Valitsimme tutkimuksen aiheeksi Monikulttuuriyhdistysten näkökulmia kotouttamiseen, sillä mielestämme aihe on kiinnostava. Viime vuosina Suomi on muuttunut yhä enemmän monikulttuuriseksi ja tulevaisuudessa tulemme kohtaamaan työssämme eritaustaisia asiakkaita. Nykyään maahanmuuttajista ja heidän kotoutumisistaan puhutaan hyvin paljon ja mielestämme on mielenkiintoista perehtyä asiaan enemmän.

Maahanmuuttajien kotouttamisessa painotetaan erityisesti oman kulttuurin ja identiteetin merkitystä ja näiden ylläpitämistä. Näin ollen maahanmuuttajilla on oiva tilaisuus saada tarvitsemaansa tukea ja ohjausta monikulttuuristen yhdistysten kautta yhtenä väylänä kotoutumisessaan. Tällöin omat tavat ja perinteet säilyvät ja yhtäaikaaisesti tutustutaan uuden asunympäristön kulttuuriin, jolloin uuteen elämään sopeutumisesta tulee mahdollisesti helpompaa.

Tulevaisuudessa ammattilaisina kohtaamme työelämässämme jatkuvasti eri kulttuureista ja uskonnoista tulevia asiakkaita. Tehtävänäimme on päivittää tietojamme ajan tasalle ja olla tietoisia eri toimintamalleista, jotka tukevat asiakkaiden kotoutumista ja kotouttamista. Lisäksi on tärkeää olla ennakkoluuloton ja ottaa huomioon vähemmistöryhmän taustat ja erityistarpeet. Kotoutumisen prosessi vaikuttaa sekä yksilöön että yhteisöön, joten on tarpeellista havaita ja oivaltaa, mitkä eri tahot ja polut tukevat asiakasta parhaiten.

Teemme tutkimustyömme yhteistyössä VASSO:n kanssa. VASSO on Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, joka on maakunnallinen organisaatio ja verkosto. Se on voittoa tavoittelematon osakeyhtiö Oy VASSO Ab, joka kehittää sosiaalialan osaamista ja palveluja. VASSO:n pääomistajia ovat Varsinais-Suomen kunnat ja korkeakoulut. VASSO kuuluu koko Suomeen kattavaan osaamiskeskusten verkostoon. Toimintaa säätelevät laki ja asetus osaamiskeskustoiminnasta. Perustoiminnan rahoittajana toimii Sosiaali- ja terveysministeriö. (VASSO 2022.)

Aiheen valinnan jälkeen otimme yhteyttä toimeksiantajaan. Sovimme etätapaamisen, jossa hän kertoi työn tarkoituksesta ja toiveita mitä siihen haluaisi. Aihe oli hyvin laaja, joten rajasimme sitä tutkimustyöhön sopivaksi. Lähetimme myös toimeksiantajalle allekirjoitetun toimeksiantosopimuksen. Seuraavaksi laadimme tutkimustyön suunnitelman, jolloin perehdyimme aiheeseen ja materiaaliin. Etsimme eri lähteistä ja tietokannoista tietoa ja jo tutkittua aineistoa. Suunnitteluvaiheen aikana teimme aikataulun, määritimme tutkimustehtävää sekä valitsimme tutkimusmenetelmän. Suunnitelma oli valmis marraskuussa 2021. Sekä ohjaava opettajamme että toimeksiantaja hyväksyivät suunnitelman ja saimme heiltä aiheeseen liittyvää palautetta. Suunnitelman jälkeen aloitimme tietoperustan kokoamisen tammikuussa 2022 ja teimme haastattelurungon valmiiksi helmikuun loppupuolella (Liite 1.). Maaliskuun alkupuolella toteutimme kaikki haastattelut. Litterointi, aineiston analysointi sekä tutkimustulosten kirjoittaminen alkoi maaliskuun loppupuolella jatkuen huhtikuun loppuun saakka. Toukokuussa kirjoitimme yhteenvedon ja tiivistelmän. Lopullinen tutkimustyömme oli valmis toukokuussa 2022.

6.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävät

Tutkimuksessa selvitämme, miten monikulttuuriset yhdistykset tukevat maahanmuuttaja-asiakkaitaan kotouttamisessa. Lisäksi selvitämme, miten sote-uudistuksessa perustettava hyvinvointialue voi hyödyntää kolmannen sektorin järjestöjen työtä maahanmuuttajien kotouttamistyössä. Saamme näkökulmia sekä yhdistysten että kaupungin työntekijöiltä. Tutkimustehtävät ovat:

1. Miten monikulttuuriset yhdistykset tukevat maahanmuuttaja-asiakkaitaan?
2. Mitä käytäntöjä hyvä kotouttaminen edellyttää monikulttuurisilta yhdistyksiltä?
3. Mitkä ovat kolmannen sektorin rooli ja tehtävät osana sote-uudistusta?
4. Kotouttamistyön kehittämiskohteet.
5. Lähitulevaisuuden näkymät kotouttamistyössä.

6.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksemme aineistokeruumenetelmänä käytimme haastattelua, sillä se on yleisin keino kerätä laadullista aineistoa. Haastattelua käyttäen tavoitteena on saada selville, mitä toinen osapuoli ajattelee jostakin asiasta ja mitä hänellä on mielessään. Haastattelu on vuorovaikutustilanne, jossa sekä haastattelija että haastateltava vaikuttavat toisiinsa. Silloin on tyypillistä, että haastattelu on muun muassa jo etukäteen suunniteltu ja haastattelija ohjaa sitä ja motivoi haastateltavaa sekä pitää keskustelua yllä. (Eskola & Suoranta 1998, 85.)

Ennen menetelmän valintaa pohdimme eri menetelmien välillä. Haluaisimmeko itse täyttää lomakkeita vai tulla kasvotusten kuulluksi. Mielestämme lappujen kautta kysymykset ja vastaukset ei välttämättä tule ymmärretyksi, joten valitsimmeko menetelmä vaikutti sopivan parhaiten tutkimukseen käytettäväksi.

Käyttämämme haastattelumenetelmä oli teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu. Teemahaastattelussa edetään jo ennalta valittujen teemojen ja lisäkysymysten mukaisesti. Esimerkiksi samoja kysymyksiä ei tarvitse esittää jokaiselle haastattelevalle samassa järjestyksessä, vaan haastattelua toteutetaan haastattelijan valinnan mukaan. Pyrkimyksenä on saada tutkimuksen kannalta merkityksellisiä vastauksia teemahaastattelun avulla. Etukäteen valitut teemat tukevat jo olemassa olevaa tutkimukseen koskevaa tietoa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75.) Koimme, että haastateltaville haastattelukokemus on ennestään tuttua ja se olisi miellyttävämpää keskustella kasvokkain tai verkon välityksellä, joten uskoimme teemahaastattelun olevan sopivin vaihtoehto tutkimuksen kannalta.

Tutkimuksen aineistonkeräys menetelmänä valitsimme yksilöhaastattelun. Haastattelu on parhain tiedonkeruumenetelmä, sillä siinä ollaan suorassa vuorovaikutuksessa haastateltavan kanssa. Haastattelun etuna voidaan aineistoa kerätessä pitää sen joustavuutta sekä aineiston säädeltävyyttä tilanteen mukaan muihin tiedonkeruunuihin verrattuna. Lisäksi haastattelulla voidaan korostaa, että haastateltavalla on mahdollisuus ilmaista itseään vapaasti ja kertoa aiheesta laajemmin kuin tutkija pystyy ennakoimaan. (Hirsjärvi ym. 2009, 204-205.)

6.4 Haastattelujen toteutus

Haastattelun alussa kerroimme haastateltaville mahdollisimman tarkasti ja selkeästi, minkälaista tutkimusta olemme tekemässä, miksi haluaisimme haastatella heitä, miten haastattelu etenee ja ketkä pääsevät käsittelemään haastatteluaineistoa. Haastateltavalle pitää kertoa, että tutkimusaineistoa käytetään ainoastaan aiheeseen liittyvässä tieteellisessä tutkimuksessa- ja opetuksessa, jolloin samalla tulee rajattua aineiston toisenlainen käyttö. (Kuula 2011, 115). Tutkimustyömme toimeksiantaja oli ehdottanut meille avainhenkilöitä ja yhdistyksiä, joita meidän piti haastatella. Kaikki haastateltavat olivat sopivia haastatteluun, sillä heillä oli tarvittava kokemus ja näkökulma, joita tarvitsimme tutkimustyössämme. Haastateltavien määrä oli sopiva ja tuloksia pystyi vertailemaan. Lisäksi tulosten kannalta haastattelut onnistuivat.

Henkilötietojen ja tunnistetietojen suojaamista säätelevät henkilötietolaki tutkimusetiikka. Yleisimmin yksityisyydensuojan toteutumisesta pidetään huolta lupaamalla, ettei tutkittavia kuvailla tutkimusjulkaisuissa tunnistettavasti. Henkilötietoja sisältäviä aineistoja voidaan säilyttää vain sen aikaa, kun tutkimuksen käytännön toteuttamisen kannalta siihen on tarvetta. Lisäksi tutkittavalle tulee kertoa, kuinka turvataan säilytettävien tunnistetietojen luottamuksellisuutta. (Kuula 2011, 108-109.) Haastatteluihin otimme mukamme muistiinpanovälineet, molempien puhelimet sekä laturin siltä varalta, että puhelimen akku loppuu. Haastatteluiden aikana puhelin sijaitsi pöydällä ja pystyimme tarkkailemaan, että se varmasti tallensi keskustelun. Puhelimen sijainti ei aiheuttanut huomiota eikä vaikuttanut haastattelun kulkuun. Haastateltavalla on myös oikeus kieltäytyä nauhoituksesta. (Eskola & Suoranta 1998, 89). Nauhoituksen lisäksi yksi meistä teki muistiinpanot ja merkintöjä sekä kirjoitti tukisanoja vihkoon, jotta litteroinnista tulisi helpompaa. Verkkohaastatteluissa varmistimme työrauhan, valmistimme työympäristön eli pidimme laturin ja muistiinpanovälineet ulottuvillamme sekä ennen haastattelun aloitusta varmistimme teknisen puolen toimivuuden.

Ennen varsinaisia haastatteluja tulee päättää esimerkiksi haastattelun ajankohdasta, paikasta, arvioidusta kestosta sekä haastatteluun tarvittavista välineistä. Tutkija valitsee haastattelun kellonajasta ja mikä viikonpäivänä haastattelu toteutuu. Haastattelupaikan valintaan vaikuttaa monet tekijät muun muassa haastateltava itse ja tutkittava ilmiö. Yleisimmät haastattelupaikat ovat jokin laitos, julkinen tila kuten toimisto tai haastateltavan työpaikka. Haastattelun suunnitteluvaiheessa tulee miettiä sopiva paikka missä haasta-

teltava tuntee olonsa rennoksi ja turvalliseksi. Lisäksi haastattelupaikan tulee olla riittävästi rauhaisa, jotta ylimääräiset taustamelut ei aiheuttaisi häiriötä haastattelulle. Haastateltaville tulee ilmoittaa riittävän ajoissa haastattelun aloitusajasta ja arvioidusta kestosta. Haastattelun tallentaminen on tarpeellista sekä lisäksi näppäriä välineitä tallentamiseen ovat kasettinauhuri tai sanelukone. On myös mahdollista nauhoittaa haastattelut mikrofoniin avulla suoraan kannettavalle tietokoneelle. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 73-75.)

Kaikki haastattelut toteutimme maaliskuussa 2022. Lähetimme haastattelurungon ja pyysimme lupaa nauhoitukseen jo varatessamme haastateltavilta aikaa. Haastattelimme haastateltavia heille sopivien aikataulujen mukaisesti. Haastattelut kestivät kerrallaan noin 20-30 minuuttia haastateltavasta riippuen. Olimme varanneet kerrallaan puoli tuntia haastattelu-aikaa haastateltavaa kohti. Haastattelun alussa pyysimme uudelleen jokaiselta haastateltavalta nauhoitusluvan, jotta pystyimme jälkikäteen kiireettömästi litteroimaan haastattelun ja siirtämään analysointivaiheeseen haastattelutilanteeseen. Nauhoitus sopi kaikille haastateltaville.

Haastattelimme yhteensä seitsemän henkilöä. Neljää haastateltavaa haastattelimme yhdessä ja kolmea erikseen. Sovimme, että toinen esittää kysymykset ja toinen kirjoittaa muistiinpanot. Koimme tämän hyväksi menetelmäksi, sillä näin molemmat saimme keskittyä omaan tehtäväämme. Haastattelut olivat yksilöhaastatteluja, sillä tavoitteenamme oli, että haastateltavilla olisi mahdollisimman rento olo. Haastateltavat koostuivat kolmesta eri yhdistyksen työntekijöistä ja kahdesta Turun kaupungin työntekijöistä. Osa haastatteluistamme olivat kasvotusten ja osa olivat Teamsin välityksellä. Olimme vähän skeptisiä etähaastattelun suhteen, sillä pelkäsimme, ettei verkkoyhteys toimi tai vuoro-vaikutus voi olla haasteellista netin kautta. Onneksemme huomasimme, että etähaastattelut toimivat mainiosti ja aikataulutuskkin oli näin helpompaa. Haastattelut muistuttivat keskustelua, mutta me haastattelijat olimme enemmän kuuntelijan roolissa.

6.5 Aineisto ja analyysi

Aineiston analysointi tapahtui perusanalyysimenetelmää eli sisältöanalyysimenetelmää käyttäen. Analysointitapaa on mahdollista käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen menetelmissä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91.) Sisällönanalyysi on tekstianalyysiä, jossa nostetaan tutkimuskysymysten näkökulmasta olennainen esiin aineistosta. Aineistosta pyritään saamaan esiin merkitysten muodostamia kokonaisuuksia. Sisällönanalyysillä saatu aineistoa järjestellään johtopäätösten tekoa varten. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 101-104.) Laadullisen tutkimuksen analyysin toteuttamisessa kuuluvat päätösten tekeminen, aineiston käsitteleminen ja tarpeellisten tietojen merkitseminen, kirjattujen asioiden yhdistäminen erilleen muusta aineistosta, aineiston teemoittaminen ja lajittelu sekä yhteenvedon kirjoittaminen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91- 92).

Aloitimme aineiston analyysin litteroimalla haastattelutuloksiamme. Kirjoitimme haastattelut puhtaaksi, mutta jätimme pois esimerkiksi äännähdykset ja toistot. Saimme yhteensä 30 sivua tekstiä. Fonttikokona oli Arial 12 ja riviväli 1,5. Luimme ja kuuntelimme äänitteet moneen otteeseen varmistaaksemme, että olemme kirjoittaneet oikein haastateltavien ajatukset. Tämän jälkeen teimme jokaisesta kysymyksestä oman Word-asiakirjan ja lisäsimme haastateltaviemme vastaukset.

Seuraavaksi siirryimme pelkistämisvaiheeseen. Pelkistämisvaihe on alkuperäistiedon pelkistämistä. Siinä karsitaan tutkimukselle epäolennainen tieto pois. Tämä voi olla esimerkiksi tiedon pilkkomista osiin tai tiivistämistä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 123.) Pelkistimme alkuperäisilmaukset tiivistämällä alkuperäistiedon muutaman pituisiksi lauseiksi. Tämän jälkeen siirryimme aineiston ryhmittelyyn. Aineiston ryhmittely on tiivistetyn aineiston läpikäymistä. Samalla aineistosta etsitään erovaisuuksia ja samankaltaisuuksia. Alleviivasimme eri väreillä yhtäläisyyksiä ja erovaisuuksia. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 124–125.) Samanlaisia kuvaavia käsitteitä yhdistellään ja ryhmitellään eri luokiksi. Näistä syntyy sitten alaluokkia. Alaluokkia yhdistämällä syntyy yläluokkia ja yläluokkia yhdistämällä muodostuu pääluokkia. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 124–125.)

7 TUTKIMUSTULOKSET

7.1 Yhdistysten tukeminen kotoutumisessa

Ensimmäisellä haastattelukysymyksellä halusimme saada lisää tietoa, millä tavoin monikulttuuriset yhdistykset tukevat konkreettisesti asiakkaitaan kotoutumisessa. Tiedämme jo, mitä laki vaatii kotoutumiseen liittyen ja halusimme tietää, onko yhdistystoiminnassa samanlaisia toimintoja, sillä yhdistykset saavat kuitenkin aika vapaasti suunnitella toimintaansa.

Neuvontaa ja ohjausta matalalla kynnyksellä. Jokainen haastateltavista toi esille neuvonnan ja ohjauksen tärkeyden yhdistyksissä. Asiakkaat voivat tulla pyytämään ohjausta ja neuvontaa ilman ajanvarausta riippuen yhdistyksen toiminnasta. Monet kokivat, että yhdistykset ovat matalan kynnyksen paikka, jossa voi saada tietoa yhteiskunnan palveluista. Yhdistykset tarjoavat myös apua lomakkeiden ja hakemusten kanssa.

Mä sanoisin, että, monikulttuuriset yhdistykset on sellanen matalan kynnyksen toimija, sellanen johon on helppo tulla, vaikka suomen kieli olis vieras tai suomalaisen yhteiskunnan toimintatavat olis vieraita. (H1)

Voisin kuvitella, että on helppo tulla paikalle ja voi kysyä niinku lainausmerkeissä tyhmätkin kysymykset. (H2)

Yks tärkein on tietysti kertoo ja neuvoo ohjata erilaisista yhteiskunnan palveluista ja muista asioista. (H5)

Suomen kielen ja Suomen kulttuurin opettaminen. Haastatteluista nousi selvästi esille, että suomen kielen opettaminen on yhdistysten tärkeimmistä tavoista tukea maahanmuuttajia kotoutumisessa. Yhdistysten toiminnassa suomen kielen opettamista nähtiin avainasemassa kotoutumisen kannalta. Suomen kielen oppimista pidettiin myös punaisena lankana yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämisen tuntemuksessa. Yhdistysten toiminnassa on myös vahvasti suomalaiseen kulttuuriin tutustuminen esimerkiksi erilaisten merkkipäivien kautta. Haastateltavat kokivat, että mitä paremmin ihminen oppii Suomen kulttuurista ja laista, sitä helpompaa on elää suomalaisessa yhteiskunnassa. Haastateltavistamme yhdistyksistä kaksi tarjosi myös työkokeiluja ja kuntouttavaa työtointa. Näiden toimintojen kautta opetettiin tärkeitä työelämätaitoja, jotka kuuluvat suomalaiseen työkuulttuuriin.

Meidän toiminnot on kaikki semmoisia, että, totta kai puhutaan suomea. Pidetään huolta siitä, että kaikki saa mahdollisuuden suomeksi puhua ajatuksia. Mutta että lähdetään siitä, että se kielen oppiminen on tosi tärkeä osa sitä kotoutumista. (H3)

Me ihan kerrotaan paljon yhteiskunnallisia asioita, kulttuuriasioita vaan sitä, että miten Suomessa joku asia hoidetaan. (H4)

Opitaan ihan semmoiset perus yhteiskunnan säännöt, koska on kuitenkin sääntöjä ja lakeja, mitkä on kaikille samat ja eläminen tässä yhteiskunnassa on paljon helpompaa mitä nopeammin oppii ymmärtämään näitä sääntöjä ja lakeja. (H3)

7.2 Toimivan kotoutumisen käytännöt yhdistyksissä

Tasa-arvoinen kohtaaminen. Jokainen haastateltavistamme toi esille tasa-arvoisen kohtaamisen tärkeyden. Jokaista asiakasta kohdataan ja kohdellaan tasa-arvoisesti riippumatta kulttuurista tai uskonnosta. Toisaalta haastatteluista tuli ilmi, että toisen kulttuuri ei voi olla syy toimia eri tavalla kuin Suomen laissa määrätään. Ihmisen tausta ei voi määrittää, että asioita tehdään löyhemmin tai paremmin. Yksi haastateltavistamme toi esille, miten eri maasta tuleva voi olla esimerkiksi tottunut kiertämään lakia lahjuksilla, mutta Suomessa näin ei voi toimia. Ihmisiä otetaan vastaan sellaisina kuin he ovat, mutta vaaditaan samoja asioita, mitä kantaväestöltäkin.

No tietenkin ihan semmoinen käytäntö mikä on ja mikä pitäisi olla itsensä selvyys kaikessa toiminnassa, niin semmoinen tasa-arvoinen kohtaaminen. (H3)

Mun mielestä yhdenmukaistaminen, eli kaikki on tasa-arvoisia. Kulttuuristaan tai arvomaailmaltaan tai poliittiseltaan. Että mun mielestä niinku Suomen lait on hienosti suunniteltu, eli kun niitä noudatetaan, niin toimitaan hyvin. Kaikki saa niinku sen tasa-arvoisen kohtelun. (H4)

Käytäntöä ensinnäkin arvot, asenteet ja osaamista pitäisi olla kohdalla. (H7)

Kulttuurillinen tuntemus. Kuusi seitsemästä haasteltavasta toi esille kulttuurillisen tietämisen merkille osaksi yhdistystoimintaa. Henkilökunnan kulttuurillista tietämystä pidettiin merkittävänä, jotta pystyisi ymmärtämään paremmin asiakkaan toimintatapoja. Asiakkaan kulttuurin kunnioittaminen ja ymmärtäminen, että moni asiakkaista elävät kahden kulttuurin välissä. Neljä haastateltavistamme toi myös esille, että he tukevat myös asiakkaitaan säilyttämään omaa kulttuuriaan ja omaksumaan myös suomalaista kulttuuria. Tämä näkyy esimerkiksi juhlistamalla heille tärkeitä juhlapäiviä.

Kulttuurillinen oppiminen on niin sanotusti molemminpuolista. Monelle maahanmuuttajalle oma kulttuuri ja sen harjoittaminen ovat hyvin tärkeitä asioita. Kolme haastateltavastamme kertoivat myös, miten yhdistyksen henkilökunnalla täytyy myös olla tietämystä suomalaisesta yhteiskunnasta ja kulttuurista, jotta he voivat auttaa asiakkaitaan. Yksi haasteltavistamme mainitsi tärkeän pointin, miten yhdistyksillä on paljon hiljaista tietoa, joita viralliset kotouttamistahot voivat hyödyntää.

Me ollaan panostettu ainakin, siis paitsi tähän kielen ja kulttuurin opetukseen, niin myöskin siihen, että meidän henkilökunta on koulutettu hyvin, ja ymmärtää monikulttuurisen erinäköisiä kysymyksiä. (H1)

Maahanmuuttajien kulttuurien tuntemusta ja tietoa siitä taustasta, mistä nämä ihmiset tulevat ja missä ne elävät, koska meillä kuitenkin on tietynlaisia kutsuisinks mä sitä rinnakkaistodellisuudeksi silleen, että jotkut ihmiset elää puoliksi kotimaan kulttuuriin ja käytäntöjen mukana ja puoliksi Suomen, lakin ja muiden sääntöjen mukaan. (H5)

Elikkä on tiettyjä asioita, miten sitten pitää toimia suomalaisessa yhteiskunnassa. Mutta on tosi tärkeitä, että säilytetään niitä oman kulttuurin tai semmoisia omien. No, vaikka juhlapäiviä eli tosi tärkeää myös, että muistetaan ne ja opetetaan niitä omille lapsille. (H3)

7.3 Kolmas sektori ja sote-uudistus

Kolmas kysymyksemme liittyi kolmannen sektorin rooliin ja sote-uudistukseen. Sote-uudistus astuu ensi vuonna voimaan ja se vaikuttaa myös kolmannen sektorin rooliin. Halusimme kuulla haastateltaviemme mielipiteitä asiaan liittyen, mutta haastattelujen edetessä huomasimme, että monen mielestä kysymys oli liian ennenaikainen.

Kolmannen sektorin rooli vahvistuu. Kolme haastateltavistamme olivat sitä mieltä, että kolmannen sektorin rooli tulee olemaan merkittävämmässä roolissa sote-uudistuksen myötä. Erityisesti vapaa-ajan toiminnot tulevat olemaan isommassa roolissa yhdistyksien toiminnassa.

Yksi haastateltavistamme toi esille, että yhdistykset voivat olla tukevammassa roolissa yksittäisten asiakkaiden elämässä. Kaksi haastateltavistamme ajattelevat, että sote-uudistuksen myötä kolmas sektori pystyy vielä vapaammin järjestämään toimintoja. Yksi haastateltavistamme kertoi, että kun sote-uudistus tulee voimaan ja sote-palveluiden muutettua hyvinvointialueisiin, on tärkeää, että yhteistyöt jäävät ja tiedottaminen menee perille sekä yhdistyksille että kansalaisille. Kaksi haastateltavistamme olivat sitä mieltä, että yhdistyksien rooli voi olla isompi, jos sitä suotaisiin, mutta tämä riippuu päättäjistä.

Mä ajattelen, että kyllä kolmannen sektorin rooli, kaikki yhdistystoiminta, järjestöt niin tulee ehkä vielä tärkeämpään asemaan niin ku yksittäisen asiakkaan näkökulmasta. (H3)

Järjestöt voivat ottaa isojakin rooleja, jos sitä heille annetaan. Jos semmoista mahdollisuus luodaan tai yhteyksiä ja verkostoa luodaan. (H7)

Et niitä on oikeesti ihan hirveästi mitä voi tehdä ja rooli voi olla. Mut, että sit se riippuu siitä, että kummoset ihmiset päättää ja tekee sitä, siel hyvinvointi alueella. Tajuuks ne oikeasti kaiken sen potentiaalin mitä yhdistyksissä on. (H5)

7.4 Kehittämiskohteita kotouttamistyössä

Äitien kotouttaminen. Kolme haasteltavista toivat selkeästi esille, että kotiäitien kotouttaminen pitäisi olla parempaa. Haastateltavien mielestä tällä hetkellä on paljon maahanmuuttaja äitejä, jotka jäävät yhteiskunnan ulkopuolelle. Äidit voivat asua vuosia Suomessa ilman minkäänlaista kontaktia suomalaiseen yhteiskuntaan. Maahanmuuttaja äideille pitäisi olla jokin yksinkertainen tie päästä kotiäitinä olemisen vuosien jälkeen palveluiden pariin, kuten kouluun tai töihin. Yksi haastateltavamme nosti myös esille, miten joskus on taloudellisesti hyödyllisempää pysyä kotiäitinä kuin mennä opiskelemaan. Eli kannustinloukkuja pitäisi poistaa ja mennä syvälle palveluiden rakenteisiin.

Kotiäidit esimerkiksi, kun tulee Suomeen ja sitten voi olla, että saa, on pieniä lapsia ja tulee lisää lapsia ja voi olla ensimmäiset vuodet kokonaan kotona niin se on hankala tilanne, koska sitten voi olla yhtäkkiä, että on asunut monta vuotta maassa, missä ei osaa kieltä yhtään eikä ole oppinut siitä yhteiskunnasta vielä tarvittavia asioita. (H3)

Tuettaisiin enemmän niitä äitejä, että he pystyy opiskelemaan. Ja tuota voisi lapsen viedä, vaikka tunniksi tai kahdeksi johonkin, koska sekin on tärkeämpää kuin olla koko ajan kotona ja jää ulkopuoliseksi kaikesta yhteiskunnasta. (H4)

Syrjivien rakenteiden poistaminen ja tasavertaiset palvelut kaikille. Tärkeäksi kehittämiskohteeksi nousi syrjivien rakenteiden poistaminen yhteiskunnan palveluista. Esimerkiksi tällä hetkellä on palveluita, jotka eivät palvele kaikkia kansalaisia. Yksi haastateltavistamme nosti esille, että vanhainkodeissa käyvät papit, ja samaa pitäisi tarjota muillekin uskonnon edustajille. Toinenkin haastateltavistamme kertoi, että ihmisten kotoutumista estävät syrjivät käytännöt. Kolmaskin haastateltavastamme toi esille, miten

työn saaminen estää kotoutumista, sillä maahanmuuttajalta odotetaan täydellistä suomen kielen taitoa, vaikka kielitaito olisikin riittävä haettavaan työhön.

Ensimmäinen asia on poistaa niitä esteiden tekijöitä tai esteitä, jotka tavallaan estää ihmisten kotoutumista. Mä puhun rasismin syrjintää pois sulkevia käytäntöjä. Tää on niinku ensimmäinen asia. (H7)

Mä sanon sen ensimmäisen, mikä mun mielestä meidän pitäisi pystyä suunnittelemaan. Kaikki ne yhteiskunnanpalvelut niin että ne yhdenvertaisesti palvelevat kaikkia väestönosia. (H5)

Parempia ja tehokkaampia kotouttamispalveluita. Neljä haastateltavista toivoisi muutosta kotouttamispalveluihin. Yksi haastateltavista toivoi, että kotouttamistyö alkaisi niin pian kuin mahdollista, kun on saapunut Suomeen. Tosin tässä tulee vastaan lainsäädäntö. Haastateltava kertoi, mitä nopeammin ihminen lähtee kotoutumaan uuteen yhteiskuntaan, sitä helpommin sopeutuminen käy. Myös toivottiin enemmän koulutusmahdollisuuksia maahanmuuttajille, jotta voisi päästä työelämään.

Eräs haastateltavista mainitsi yhden pysäkin taktiikan kotouttamispalveluiden kanssa. Kotouttamispalvelut ovat hajallaan jokaisessa paikassa ja asiakkaat joutuvat menemään paikasta toiseen. Sote-muutoksen kautta toivottiin, että tähän kohtaan tulee muutosta. Yksi haastateltavista toivoi myös väyliä, jolla maahanmuuttajat pääsisivät mahdollisimman mutkattomasti suomalaiseen työelämään kiinni. Toisaalta yksi haastateltavistamme toi esille, miten halutaan tehostaa kotoutumista ja kotoutumisen mittari on työnteko.

Panostus siihen koulutusmahdollisuuksiin maahanmuuttajataustaisille ihmisille. (H3)

Meidän yhteiskunta, haluaa nopeuttaa ja tehostaa kotoutumista. Mä en oikeastaan tiedä mitä se varsinaisesti tarkoittaa muuta kuin se, että se käytännössä tarkoittaa, että ihmiset menisi nopeammin töihin. Mut kai se mun täytyy kuitenkin nimetä, koska se ei ole kotoutumisen ainoa akseli. Niitä on paljon muitakin, vaikka ei menis töihin niin voi olla hyvin kotoutunut silti. (H5)

Osallisuuden lisääminen ja asiakkaiden tavoittaminen. Kaksi haastateltavista toivat vahvasti esille kuuluvuuden tunteen ja vaikuttamiskentän lisäämistä. Maahanmuuttajille pitäisi olla mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskuntaan omilla ehdoillaan. Eräs haastateltavamme toi esille, miten suurin osaa maahanmuuttajia kannustetaan opiskelemaan lähihoitajiksi. Toinen haastateltavista kertoi, miten ulkopuoliseksi jääminen vaikuttaa kaikkiin yhteiskunnan rakenteisiin, kuten jengiytyminen ja asuinalueiden eriytyminen. Kaksi haastateltavista toivoi, että kehitettäisiin yhdistyksen palveluihin hakeutumista. Heidän

mukaansa yhdistyksillä on paljon hyödyllisiä palveluita, mutta ne eivät aina tavoita oikeita ihmisiä.

Yhteiskunnan vasta, vastaanotto uuden ja osallisuuden lisääminen, koska meillä kuitenkin on syrjiviä käytäntöjä. Ihmisiä, jotka ei pääse osalliseksi ja niistä seuraa sitten oikeasti tosi ikäviä asioita. (H5)

Kuulumiseen tai kuulumisuuden tunnetta. Eli minä olen osa tätä yhteiskuntaa, otan osaa tai yhteisöä ja niin pois päin. (H7)

Miten me tiedotettaisiin heille et hei täällä on tällainen paikka, johon voi tulla kysymään apua tai et tuolla on toinen paikka mihin voi tulla kysymään. Et jotenkin se tiedon levittäminen on joskus vaikeeta, niin mä haluaisin ehkä siihenkin, jotain semmoista kättä pitempää, et miten niinku löytää ne ihmiset, jotka tarvitsee meidän apua. (H1)

7.5 Tulevaisuuden näkymät kotouttamistyössä

Ukrainalaiset pakolaiset. Neljä haasteltavistamme odottavat suuren kasvun ukrainalaisten pakolaisten vastaanottamisessa. Moni haastateltavista kertoi, että täytyy jo nyt valmistautua ja panostaa ukrainalaisten vastaanottamisessa. Tämä näkyy kotouttamisen kentällä, että tulee olemaan ukrainalaisia työntekijöitä ja heille suunnattuja palveluita.

Niin on odotettavissa kyllä paljon ukrainalaisia pakolaisia, mä luulen, että niitä on odotettavissa, jolloin sitten, meidän on tavoittamistyönkin kohde-ryhmä ja asiakaskunta varmaan niinku muuttuu jonkin verran, me tarvittaisit ehkä ukrainan kielen, venäjän kielen, ukrainalaisen yhteiskunnan tunte-
musta. (H1)

No lähitulevaisuuden näkymä on nyt tämä uusi sotatilanne ja ukrainalaisten tulo ja miten me pystytään, vastaamaan siihen ja mitä sitten siellä jatkossa on tulossa. (H6)

Kansainvälisyys. Kaksi haastateltavista näkee kotouttamistyötä vielä enemmän kansainvälisenä. Työkaverit voivat olla monista eri kansallisuuksista. Palveluiden kehittämisessä hyödynnetään maahanmuuttajia kokemusasiantuntijoita. Kaksi haastateltavaa arveli, että tulevaisuudessa suomen kielen oppiminen ei tule olemaan niin suuressa asemassa kotouttamisen kannalta, mitä se nyt on. Maahanmuuttajat pääsevät nopeammin työelämän pariin, sillä täydellinen suomen kieli ei tule enää olemaan vaatimuksena, sillä Suomessa tarvitaan työntekijöitä. Maahanmuuttajia tulee jatkossakin Suomeen ja määrä vain lisääntyy.

Ei saa enää jatkossa olla este että, työntekijöitä tarvitaan, niin miksi ajatellaan näin: että on, hän ei ehkä puhu tarpeeksi hyvää suomea en palkkaa häntä elikkä kyllä se täytyy siellä työelämässäkin huomioida, että jatkossa enemmän ja enemmän tulee maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä. (H3)

Tämä työelämä nii muuttuu koko ajan semmoiseksi kansainvälisemmäksi. (H4)

Se on selkeätä, että Suomeen tulee maahanmuuttajia jatkossakin. (H1)

Koronan tuomat haasteet ja sote-uudistus. Yksi haastateltavistamme toi esille, miten koronan jälkeen on ollut vaikeuksia asiakkaiden löytää jälleen tiensä yhdistysten pariin. Tosin toinen haasteltavista koki koronan tuomia haasteita ohimeneväksi. Yksi haasteltavistamme mietti myös, miten sote-uudistus vaikuttaa kotouttamistyöhön ja toivoi, ettei kyseessä olisi nimellistä hallinnon organisaation uudistusta.

Mun mielestä oikeasti pitäisi katsoa syvälle niihin palvelurakenteisiin ja kehittää niitä. Niitä palveluja mitä kotoutumisen ja maahanmuuton ihmisil tarjotaan. Se on tärkeä, koska uusi iso muutos muutoksessa on aina mahdollisuus. Jääkö ne kuntaan tai hyvinvointi alueelle se ei ole niinku oikeesti se olennaisin kysymys, vaan mitä palveluita ja miten ne tuotetaan. Se on tärkeet. Ei se kuka ne tuottaa. Yks esim ihmisille on oikeasti. Ei ole mitään väliä, sillä kuka sen palvelun tuottaa vaan kummosen palvelun sä saat. (H5)

8 TUTKIMUKSEN YHTEENVETO

8.1 Tulosten yhteenveto

Yhdistykset tukevat maahanmuuttajia monin eri tavoin kotoutumisessa. Tuloksista nousi vahvasti esille, että neuvonta ja palveluohjaus ovat iso osa yhdistysten toimintaa. Monet maahanmuuttaja-asiakkaat saavat yhdistyksiltä apua erilaisten lomakkeiden täyttämässä. Yhdistykset voivat helposti auttaa asiakkaita ilman erillistä ajanvarausta. Neuvotaan ja palveluohjaukseen liittyen nousi esille, että yhdistyksissä voidaan hyödyntää samaa kieltä puhuvia asiakkaita tai työntekijöitä neuvonnan antamisessa.

Esimerkiksi yhdistyksissä autetaan Kelan tai TE-toimiston lomakkeiden kanssa. Näin ollen maahanmuuttajien ei tarvitse mennä tulkin kera virallisten tahojen luokse, vaan apua löytyy läheltä matalalla kynnyksellä yhdistysten sisällä. Lautiola (2013) onkin tuonut esille, että järjestöt, joissa on neuvontapalveluita, pitää tietää maahanmuuttajapalveluiden perusteita ohjatakseen heitä oikeaan paikkaan. Yksi haastateltavistamme toi esille, että yhdistys auttaa asiakkaitaan esimerkiksi oppimaan käyttämään bussiaikataulua tai mistä voi löytää palkkalaskelman. Nämä voivat kuulostaa pieniltä asioilta, mutta joillekin maahanmuuttajille tämä on suuri apu.

Toinen merkittävä keino tukea asiakkaita oli suomen kielen ja suomalaisen yhteiskunnan toimintatapojen opettaminen. Haastateltavien mielestä se on pääasemassa yhdistystoiminnassa. Suomen kielen osaamista pidettiin merkittävänä väylänä maahanmuuttajien kotoutumisessa. Haastateltavien mielestä suomen kielen oppiminen on tie suomalaiseen yhteiskuntaan. Yksi haastateltavistamme yhdistyksistä tarjoaa maksutonta suomen kielen opetusta useasti viikossa ilman ennalta ilmoittautumista.

Jotkut haastateltavista toivat esille kielen oppimisen suoran vaikutuksen yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemukseen. Rouvinen-Wilenius (2014) mainitseekin, että yhdistykset tarjoavat ihmisille osallisuus- ja vaikutusmahdollisuuksia. Myös helposti syrjäytyvien ihmisten tavoittamisessa maahanmuuttajien omilla yhdistyksillä on suurempi vaikutus kuin virallisilla tahoilla (Tuunainen 2007, 65). Eräs haastateltavista koki monikulttuuristen yhdistysten kykenevän tarjoamaan 65-vuotiaalle maahanmuuttajamiehelle paremman pääsyn suomalaiseen yhteiskunnan pariin verrattuna kunnan omiin palveluihin. Tuunainen

(2007) toteaa, että esimerkiksi ikääntyvät maahanmuuttajat ovat syrjäytyvässä asemassa ja maahanmuuttajien omat yhdistykset voivat saada helpommin heidän luottamuksensa palveluihin.

Yhdistyksistä kaksi tarjosi työkokeiluja. Työntekijät toivoivat tämän olevan väylä maahanmuuttajalle oppia suomalaisesta työkulttuurista ja helpottamaan pääsyä työelämään. Työllisyysmahdollisuuksia on huomattu lisääntyvän koulutuksen kautta ja samalla se vähentää eriarvoisuutta ja edistää kotoutumista. (THL 2022d). Maahanmuuttajien kohdalla etenkin työssä käymistä on pidetty osallisuuden tärkeänä muotona. (Keskinen ym. 2012, 11).

Kulttuurinen tietotaito näkyi myönteisesti tuloksissa. Kulttuurillinen ja tasa-arvoinen kohtaaminen nähtiin selvästi perustana toimivan kotoutumisen kannalta yhdistyksissä. Haastateltavat kokivat tärkeäksi tutustua itse maahanmuuttajien kulttuuriin, jotta kotoutuminen olisi toimivaa. Yksi haastateltavista sanoikin, miten monesti maahanmuuttajat elävät kahden kulttuurin välissä ja erityisesti haluavat opettaa lapsilleen omaa kulttuuriin. Pyykkösen (2007) tutkimuksessa ilmeni, että yhdistykset yrittävät saada jäsenensä osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Yhdistykset myös pyrkivät luomaan siteitä maahanmuuttajien ja heidän yhteisöjensä välille. Näin ollen yhdistykset niin ikään toimivat maahanmuuttajille keinona osallistua suomalaiseen yhteiskunnan toimintaan. Yhdistysten kautta maahanmuuttajat voivat vahvistaa omaa kulttuuritaustaansa sekä oppia suomalaisesta yhteiskunnasta, mikä taas edistää kotouttamista.

Tulokset liittyen kolmannen sektorin rooliin sote-uudistuksen näkökulmasta jäivät vähäisiksi. Tuloksista huomaa, että sote-uudistus ei ole vielä ajankohtainen. Kolmannen sektorin rooli sote-uudistuksessa oli monen haasteltavan mielestä vielä ennenaikainen kysymys. Kuitenkin moni haastateltavista uskoi, että kolmannen sektorin rooli tulee jatkosakin olemaan vahva palveluiden tuottamisessa. Vapaa-ajan palvelutkin tulisivat heidän mielestään olemaan keskeisessä roolissa. Yksi haastateltavista näki yhdistysten vaikutusmahdollisuuksien kasvavan sote-uudistuksen myötä.

Osa haastateltavista kertoi, että maahanmuuttajaäitien kotouttamisen pitäisi kehittyä. Tuloksista selviää, että erityisesti kotiäideille voi olla vaikeaa päästä yhteiskuntaan sisälle. Achrénin & Leinosen (2014) mukaan syrjäytymisriski on suurin niillä maahanmuuttajaäideillä, jotka hoitavat lapsia kotonaan tai tulevat pakolaisina. Yksi haastateltavista korosti, että myös palveluita pitäisi kehittää niin, että ne olisivat yhdenvertaiset kaikille.

Samoin kotouttamisprosessi pitäisi aloittaa niin pian kuin vain mahdollista. Eräs haastateltavamme mainitsi, että maahanmuuttaja on kotouttamisprosessin alussa hyvin motivoitunut ja hänellä on halua kotoutua. Schubert (2013) korostaa, että maahanmuuttajalla on alkuvaiheessa suuri kiinnostus uutta asuinmaata kohtaan. Tämä vaikuttaa myönteisesti kotoutumisprosessiin. Yksi haastateltavista kertoi, että heidän yhdistyksensä tarjoaa paljon erilaisia maksuttomia palveluja maahanmuuttajille. Yhdistyksessä ei kuitenkaan olla varmoja siitä, tietävätkö maahanmuuttajat yhdistyksien palvelutarjonnasta ja miten niitä voi hyödyntää.

Moni haastateltavista korosti, että kotouttamistyön tulevaisuuden näkymässä tapahtuu suuri muutos. Asiakaskunta muuttuu, sillä ukrainalaisia pakolaisia tulee saapumaan Suomeen enenevässä määrin. Ukrainaispakolaisten myötä kotouttamistyön odotetaan muuttuvan niin, että Suomessa tarvitaan enemmän ukrainan kieltä taitavia ohjaajia. Myös suomen kielen kursseja tultaneen järjestämään enemmän.

Yli kolme miljoonaa ukrainalaista on joutunut pakenemaan sotaa Ukrainasta. Suomeenkin on nyt saapunut ukrainalaisia sotaa pakenevia ihmisiä, jotka hakevat väliaikaista suojelua. Suomessa onkin päätetty, että jokainen Ukrainasta sotaa pakeneva voi hakea oleskelulupaa tilapäisaikaisen suojelun perusteella. Ihmiset, jotka hakevat tilapäistä suojelua rinnastuvat oikeuksiltaan valtaosin turvapaikanhakijoihin. Heillä on myös oikeus vastaanottopalveluihin. Lisäksi luvan saatuaan heillä on oikeus opiskella tai tehdä töitä vapaasti Suomessa. (TEM 2022.)

Tulevaisuudessa kotouttamistyö nähdään enemmän kansainvälisenä. Muita kuin suomenkielisiä tulee olemaan enemmän kotouttamistyön kentällä. Eräs haastateltavista korosti, että suomen kieli ei tule olemaan enää tärkein elementti kotouttamisen kannalta.

8.2 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimustyön aiheen valinnassa pyrimme valitsemaan aiheen, jossa toteutuisi välittäminen ja asiakaslähtöisyys. Lähtökohtanamme oli tutustua paremmin maahanmuuttajien kotoutumisprosessiin ja yhdistystoiminnan rooliin. Tutkimuksen kaikissa vaiheissa noudatimme tarkkuutta ja huolellisuutta. Tutkijan eettiset ratkaisut johdattavat tutkimuksen uskottavuutta. Suomen Akatemian tutkimuseettisten ohjeiden (2008) mukaan hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu muun muassa rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 132-133.)

Haastattelutilanteissa kiinnitimme huomiota, että haastateltava on tietoinen nauhoittamisesta ja antaa meille siihen luvan. Kerroimme nauhoituksesta jo varhaisessa vaiheessa, kun otimme ensimmäistä kertaa yhteyttä haastateltaviin. Mainitsimme myös käyttötarkoituksen ja anonyymiluotettavuuden. Haastateltavan itsemääräämisoikeutta pyritään kunnioittamaan sillä, että henkilölle annetaan mahdollisuus päättää, haluaako hän osallistua tutkimukseen. Haastateltavan tulee saada riittävästi tietoa tutkimuksesta, jotta itsemääräämisoikeus toteutuisi. (Kuula 2011, 61.)

Tutkimuksessa emme ole lainkaan kirjoittaneet henkilötietoja ja monikulttuuriyhdistysten nimiä, joten näin säilyi haasteltavien yksityisyys ja kunnioitus. (Talentia 2018, 41). Tutkimuksemme oli pieni, joten uskomme, että haastateltavat ja yhdistykset olisivat helposti tunnistettavissa.

Tutkimusaineisto oli rajattu, koska vain seitsemän henkilöä osallistui haastatteluihin, joten saamiemme tuloksia ei voi yleistää kattamaan koko Varsinais-Suomen monikulttuurisia yhdistyksiä. Lähes kaikilta haastateltavien vastauksista tuli ilmi samoja yhdistäviä tekijöitä, joten voisi niiden kuvitella olevan suuntaa antavia suuremmassakin mittakaavassa.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista ei ole yksiselitteistä ohjeita. Tutkimusta arvioidaan kokonaisuutena, jolloin sen sisäinen johdonmukaisuus painottuu muun muassa seuraavista asioista, tutkimuksen tarkoituksesta, aineiston keruusta, tutkimuksen tiedonantajista, aineiston analyysistä, tutkimuksen luotettavuudesta sekä tutkimuksen raportoinnista. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140-141.) Tutkimuksen myötä pyrimme antaa jonkin verran totuudenmukaisen kuvan maahanmuuttajien kotoutumisesta ja yhdistysten merkityksestä. Tutkimustyö toteutui hyvin, sillä olemme läpi koko prosessin pyrkineet suunnittelemaan ja toteuttamaan sitä eettisesti kestäväällä tavalla.

8.3 Jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksen aihe on mielenkiintoinen ja uskomme, että siitä olisi monelle hyötyä. Kotouttamistyöstä on tehty paljon tutkimuksia, muttei yhdistystoiminnasta ja niiden kotouttamistyöstä. Tutkimuksemme osalta sote-uudistus ja yhdistysten kanssa tehtävä työ jäi niukaksi, sillä uudistus ei ole vielä ajankohtainen asia. Kun sote-uudistus on pantu käytäntöön ja hyvinvointialueita perustettu, jatkotutkimuksena voisi tehdä kotouttamistyöstä

ja monikulttuurisista yhdistyksistä. Lisäksi voisi tutkia, miten kolmas sektori on muuttunut ja millä tavoin vaikutukset näkyvät yhdistystoiminnassa.

8.4 Tutkimustyön prosessin arviointi

Tutkimustyön prosessin aikana olemme pyrkineet tekemään parhaamme ja ottaneet tehtävän tosissaan. Koko työskentelyämme voimme kuvailla adjektiiveilla johdonmukaisuus, järjestelmällisyys ja huolellisuus. Aihe oli meille kiinnostavaa, joten se piti motivaatiomme korkealla. Tietoperustaan tutustumalla lukija, joka ei ole aikaisemmin perehtynyt maahanmuuttajien kotouttamiseen ja yhdistystoimintaan, saa kattavan käsityksen aiheesta.

Opintojemme aikana olimme tehneet aikaisemminkin haastatteluja, mutta tutkimustyön haastattelut olivat niin sanotusti ensimmäiset viralliset haastattelut. Haastattelujen edessä huomasimme kehityksemme sekä haastattelijana että tutkijana. Näin ollen koimme ison ammatillisen kasvun. Myös ammatillinen ajattelumme kehittyi, sillä olimme ensimmäistä kertaa tutkijan asemassa keränneet aineistoa, tehneet päätöksiä sekä valintoja. Mielestämme ammatillinen kasvu kuuluu ammatti-identiteetin syntymiseen, joka on jatkuva prosessi. Tutkimustyö on johdattanut meidät kohti parempaa sosiaalialan ammattilaista.

Lopuksi voimme todeta, että prosessi on ollut meille mielenkiintoinen ja antoisa. Olemme tyytyväisiä työmme lopputulokseen ja toivomme, että siitä on hyötyä muillekin lukijoille.

LÄHTEET

Aalto-Matturi, S. & Wilhelmsson, N. 2010. Demokratiapolitiikan suuntaviivat. Oikeusministeriön julkaisu 14/2010. Viitattu 22.1.2022. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76229/omml_14_2010_demokratiapolitiikan_suuntaviivat_wilhelms-son_191s_8046_kt.pdf?sequence=1

Achrén, J. & Leinonen, S. (2014). Maahanmuuttajaäitien arjen haasteet – Oulun kaupungin maahanmuuttajatyöntekijöiden kuvaamana (Opinnäytetyö, Oulun ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma). Viitattu 2.5.2022. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/87009/Achren_Jonna_Leinonen_Satu.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ahokas, L. 2010. Maahanmuuttajien demokraattisen osallistumisen ja integroitumisen edistäminen. Tampere: Yliopistopaino.

Alitolppa-Niitamo, A & Leinonen, E. 2013. Perhe, nuoret ja maahanmuutto. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A.; Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.) OLEMME MUUTTANEET – JA KOTODUMME. Maahanmuuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto, 96-113. Viitattu 3.2.2022. Saatavilla: http://vaestoliitto-fi-directo.fi/@Bin/a861cb1aea04f9af6609583db9e1e1eb/1647609715/application/pdf/4715338/Olemme%20muuttaneet%20-%20ja%20kotodumme_finaal%202608%20%283%29.pdf#page=63

Arki, arvot ja etiikka 2018. Talentia: PunaMusta Oy.

Ekholm, E. 2015. Työtä yhteisön ja yhteiskunnan hyväksi. Maahanmuuttajajärjestöt palveluiden tuottajina. Helsinki: Lönnberg Print and Promo. Viitattu 5.2.2022. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75044/TEMjul_53_2015_web_16092015.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Erbismann, A. 2017. Maahanmuuttajien kotoutuminen ja kolmannen sektorin toimijoiden vaikutus kotoutumiseen. Pro gradu –tutkielma. Sosiaalipsykologia. Itä-Suomen yliopisto.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.

Harju, A. 2020. Kansalaisyhteiskunnan määritelmä ja sisältö. Viitattu 5.2.2022. <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/suomalainen-kansalaisyhteiskunta/>

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Jasinskaja-Lahti, I.; Liebkind, K. & Vesala, T. 2002. Rasismi ja syrjintä Suomessa. Maahanmuuttajien kokemuksia. Helsinki: Guadeamus.

Joki, S. 2013. Opinto-ohjaus ja myöhään Suomeen muuttaneet nuoret aikuisten perusasteella. Korhonen, V. & Puukari, S.(toim.) 2013. Monikulttuurinen ohjaus ja neuvontatyö. Jyväskylä: PS-kustannus, 237-247.

Kittilä, R., Kurikka, P., Männistö, L., Pajula, E., Pekkanen, M. ja Uusitalo K., 2018. Järjestöt maakunnan kumppanina. Malleja järjestöystävällisen maakunnan rakentamiseen.

Suomen kuntaliitto. Helsinki. Viitattu 19.1.2022. Saatavilla: https://soteuudistus.fi/documents/1477425/4064731/J%C3%A4rjest%C3%B6t_maakunnan_tukena_LUONNOS_180418.pdf/9b9ca7b4-3f25-47d1-94aa-6e6145457d18/J%C3%A4rjest%C3%B6t_maakunnan_tukena_LUONNOS_180418.pdf.pdf

Kansalaisuuslaki 2003/359. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030359> Viitattu 2.2.2022.

Konttinen, E. 2015. Jyväskylän yliopisto. Sanasto > Sanahakemisto > Kolmas sektori. Viitattu 19.1.2022. <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/kolmas-sektori>

Kotouttamisen osaamiskeskus 2021a. www.kotoutuminen.fi > Ajankohtaista > Selonteko > Luodaan kotoutumishjelma > Kotoutumishjelman kesto. Viitattu 2.2.2022. <https://kotoutuminen.fi/kotoutumishjelman-kesto>

Kotouttamisen osaamiskeskus 2021b. www.kotoutuminen.fi > Kotoutuminen ja pakolaisten vastaanotto > Toimijat ja tehtävät > Järjestöt kotoutumisen edistäjinä. Viitattu 7.2.2022. <https://kotoutuminen.fi/jarjestot-kotoutumisen-edistajina>

Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. 2., uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Laki kotoutumisen edistämisestä 2010/1386. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386> Viitattu 2.2.2022.

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 493/1999. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990493> Viitattu 15.2.2022.

Lautiola, H. (2013). Kumppanuutta kotouttamisen kentillä. Esimerkkejä järjestöjen ja viranomaisten yhteistyöstä kotouttamisessa. Helsinki: Suomen Kulttuurirahasto. Viitattu 6.2.2022. Saatavilla: https://kotoutuminen.fi/documents/3464316/4304967/kumppanuutta_kotouttamisen_kentilla.pdf/207909f7-6f0f-40d6-ac19-54c0fd7920cf/kumppanuutta_kotouttamisen_kentilla.pdf

Leemann, L. & Hämäläinen R-M. 2015. Matalan kynnyksen palvelut. Viitattu 19.1.2022. Saatavilla: https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Matalan_Kynnyksen_Palvelut.pdf/97b1aef8-b8ca-4ec3-ac4c-b80d3e754cec

Maahanmuuttovirasto 2022. www.migri.fi > Etusivu > Luvat ja kansalaisuus > Suomen kansalaisuus. Viitattu 3.2.2022. <https://migri.fi/suomen-kansalaisuus>

Malin, M. & Anis, M. (2013) Maahanmuuttajat hyvinvointivaltiossa. Teoksessa T. Martikainen, P. Saukkonen & M. Säävälä (toim.) Muuttajat. Helsinki: Gaudeamus, 141-159.

Padilla, A. M. & Perez, W. (2003). Acculturation, Social Identity, and Social Cognition: A New Perspective. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, Vol. 25. No. 1, 35–55. Viitattu 3.2.2022. Saatavissa: <https://web.stanford.edu/~apadilla/PadillaPerez03a.pdf>

Patentti- ja rekisterikeskus 2021. Etusivu > Yhdistykset > Yhdistyksen perustajalle. Viitattu 19.1.2022. https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/yhdistyksen_perustajalle.html

Perhoniemi, R & Jasinskaja-Lahti. 2006. Maahanmuuttajien kotoutuminen pääkaupunkiseudulla. Seurantatutkimus vuosilta 1997–2004. Tutkimuksia 2006:2 Helsinki: Tietokeskus.

Pulkkinen, M. 2019. Paikallisten organisaatioiden ja järjestöjen rooli kotouttamistyössä Jyväskylässä: työntekijöiden kokemuksia kotouttamistyöstä. *Etnologia*. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 23.2.2022. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/64423>

Punainen risti 2022. Kotoutumiskaari. Viitattu 3.2.2022. Saatavilla: <https://rednet.punainen-risti.fi/sites/rednet.mearra.com/files/tiedostolataukset/kotoutumiskaari%20%28su%29.pdf>

Pyykkönen, M. 2007. Järjestäytyvät diasporat: Etnisyys, kansalaisuus, integraatio ja hallinta maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Rouvinen-Wilenius, P. 2014. Kohti osallisuutta – mikä estää, mikä mahdollistaa. Teoksessa Jämsén, A. & Pyykkönen, A. (toim.) Osallisuuden jäljillä. PohjoisKarjalan Sosiaaliturvayhdistys ry. Saarijärvi: Saarijärven offset. Viitattu 22.1.2022. Saatavilla <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/oSallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf> S.51-61.

Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Tammi.

Salo, J. 2011. Järjestöoppaan rooli maahanmuuttajan kotoutumisessa. AMK-opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 23.2.2022. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201105188474>

Schubert, C. 2013. Kotoutumisen psykologiaa. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A.; Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.) OLEMME MUUTTANEET – JA KOTOUDUMME. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Kirjapaino Fram, Vaasa. Viitattu 3.2.2022. Saatavilla: http://vaestoliitto-fi.directo.fi/@Bin/ed27caa17819505a8d08d9214f232a13/1643909280/application/pdf/4715338/Olemme%20muuttaneet%20-%20ja%20kotoudumme_fi-nal%202608%20%283%29.pdf#page=63 S.63-77.

SOSTE 2022. Suomen sosiaali ja terveys ry. www.soste.fi > Haku > Soste > Tietoa sostesta. Viitattu 12.3.2022. <https://www.soste.fi/tietoa-sostesta/>

Sote-uudistus 2022. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistus. www.soteuudistus.fi > Toimeenpano > Sidosryhmät > Järjestöt. Viitattu 12.3.2022 <https://soteuudistus.fi/jarjestot>

Sote-uudistus 2022. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistus. www.soteuudistus.fi > Uudistus lyhyesti > Usein kysyttyä sote-uudistuksesta > Yleisiä kysymyksiä ja vastauksia sote-uudistuksesta. Viitattu 12.3.2022 <https://soteuudistus.fi/yleisia-kysymyksiä-ja-vastauksia-sote-uudistuksesta>

Sotkasiira, S. 2018. Kotoutumista vai hyvinvointia? Metafora-analyysi syrjäseutujen kotopalveluista. Teoksessa Hiitola, J.; Anis, M. & Turtiainen, K. (toim.) Maahanmuutto, palvelut ja hyvinvointi: Kohtaamisissa kehittyviä käytäntöjä. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino, 30-75.

Suomen perustuslaki1999/730. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731> Viitattu 4.2.2022.

Säävälä, M. 2011. Väestöliitto. Perheet muuttoliikkeessä – perustietoa maahan muuttaneiden kohtaamiseen. Helsinki: Hakapaino Oy. Viitattu 27.1.2022. Saatavilla: <https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/12/c0be6570-perheet-muuttoliikkeessa.pdf>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2022a. www.thl.fi > Aiheet > Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen > Osallisuuden edistäminen > Heikoimmassa asemassa olevien osallisuus > Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet > Osallisuus omassa elämässä. Viitattu 11.3.2022. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet/osallisuus-omassa-elamassa>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2022b. www.thl.fi > Aiheet > Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen > Osallisuuden edistäminen > Heikoimmassa asemassa olevien osallisuus > Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet > Osallisuus yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa. Viitattu 11.3.2022. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet/osallisuus-yhteisoissa-ja-vaikuttamisen-prosesseissa%20>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2022c. www.thl.fi > Aiheet > Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen > Osallisuuden edistäminen > Heikoimmassa asemassa olevien osallisuus > Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet > Osallisuus yhteisestä hyvästä. Viitattu 11.3.2022. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet/osallisuus-yhteisesta-hyvasta%20>

Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2022d. www.thl.fi > Aiheet > Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus > Kotoutuminen ja osallisuus > Koulutus ja kielitaito. Viitattu 2.5.2022. <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/kotoutuminen-ja-osallisuus/koulutus-ja-kielitaito>

Tilastokeskus 2022. www.stat.fi > Etusivu > Tuotteet ja palvelut > Maahanmuuttajat ja kotoutuminen > Suomen kansalaisuuden saaneet. Viitattu 3.2.22. <https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/suomen-kansalaisuuden-saaneet.html>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 11., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tuunainen, M. 2007. Järjestöhautomo – ajatuksista toteutukseen. Teoksessa Zakeri, M. & Tuunainen, M. (toim.) Osaamisen poluilla – maahanmuuttajien yritystoiminnan problematiikka. Helsinki: Suomen pakolaisapu ry / Järjestöhautomo projekti, 43-66.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2022. www.tem.fi > Haku > Kotoutuminen. Viitattu 4.5.2022. <https://tem.fi/-/kotoutuminen.fi-verkkopalvelusta-loytyy-vastauksia-ukrainasta-pakenevien-palveluita-ja-tyollistymista-koskeviin-kysymyksiin>

VASSO 2022. Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. www.vasso.fi > vasso > OY VASSO AB. Viitattu 11.3.2022. <https://vasso.fi/vasso/>

Yhdistyslaki 1989/503. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19890503> Viitattu 15.2.2022.

Haastattelukysymykset

Miten monikulttuuriset yhdistykset tukevat maahanmuuttaja-asiakkaitaan konkreettisesti?

Mitä käytäntöjä hyvä kotouttaminen edellyttää monikulttuurisilta yhdistyksiltä?

Mitkä ovat kolmannen sektorin rooli ja tehtävät osana sote-uudistusta?

Nimeä 3-5 kehittämiskohteita kotouttamistyössä.

Lähitulevaisuuden näkymät kotouttamistyössä.